

KAITSE KODU!

SALU.

12. jaanuar 1929

NR. 2

Hind 20 senti

Tänases numbris:

- Kaanepilt: End. Tallinna kooliõpilaste pataljoni endised õpvitserid ja junioorid koosviibimisel pataljoni 10. aastapäeval.
- H. T. — — — — — Ida-Euroopa probleem.
- — — — — Noored ridu koondamas.
- Knud Rasmussen: Püüad lumisel Lapimaal.
- Eduard Trüik: Kooliõpilased vabadussõjas.
- Stefan Csekey: Kalevipoja ungarikeelne väljaanne ilmunud.
- Dr. E. Horváth: Stefan Csekey kirjutisi Põhjalast.
- Maila Talvio: Kured (järg 2.).
- E. Brußlin: „Pioneerid“.
- Gori karikatuurid: Taaritõrs ja Kaerakõrs suusatamas (nende meeste seiklusseeria jätkub igas numbris).
Kaitseliidu loterii võitude täielik nimekiri.
- A. Burmeister: Male.

SUURED KINGITUSED

„Kaitse Kodu!“ tellijaile.

Jälle teeb „Kaitse Kodu!“ oma lugejaile suure aastakingi: kõikide aastafellijate vahel, kes oma tellimise annud ja maksnud kuni 15. veebruarini 1929. aast., loositakse veebruari lõpul välja järgmised väärtuslikud asjad: jalgratas, kohvergrammofon, jahipüss, paar häid suuski, väikekalibriline vintpüss.

**Uuendage aegsasti tellimine, kui tahate
omandada väärtusliku kingituse!**

KAITSE KOUU!

Tellimishind: aastas 6 krooni,
poolaastas 3 krooni, veerand-
aastas 1 kroon 50 senti, kuus
50 senti.

Üksiknumber 20 senti.

Kuulutuste hinnad. ¼ lehek.
40 krooni, ½ lehek. 20 krooni,
¼ lehek. 10 krooni ja ⅛ lehek.
5 krooni. Esimese kaane sise-
külj 50%, tagumise kaane välis-
külj 100% kallim.

Nr. 2.

Ilmub üks kord nädalas.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Kaarli tän. 8, Kaitseleidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kõnetunnid igal äri-
päeval kella ¼9—10 h.

Väljaandja: Kaitseleidu peastaap. Vastutav toimetaja: V. Neggo.

Tegev toimetaja: E. Jalak.

Ida-Euroopa probleem.

**Kaks ekspansiivset raassi. — Euroopa tasakaal. — Väikeriikide osa, —
Litvinovi pakt ja Saksa-Vene kaubaleping.**

Ida-Euroopas seisavad vastamisi kaks suurt ekspansiivset raassi — slaavlased ja germaanlased. Nende vahele on puistatud terve rida väikesi väga mitmesugustest tõugudest rahvusi. Kogu kultuuriajaloo kestes on slaavlased ja germaanlased, jälgides oma sõjakat instinkti, püüdnud vastastikku üksteise suunas panna endid maksma.

Kokkupõrgete arv sellel pinnal on olnud lugematu ja hoidnud Euroopa selle osa alalises sõjahirmus. Kõige raskem on olnud aga kahe hiiglaste vahel asuvate väikerahvaste osa, kes mängukannidena on tantsinud ja purunenud hiiglaste heitluses, olles sunnitud tunnustama kord ühe, kord teise ülemvõimu ja pääsedes harva iseseisvale mõjule. Mitmed väikerahvad on aja jooksul täiesti hävinenud, ümberrahvustunud, teised kaotanud tunduvalt oma algupärast.

Slaavlaste ja germaanlaste viimane hiiglavõitlus oli enam kui kümme aastat tagasi, mis seekord lõppes mõlema lüüasaamisega. Kauge Lääne-Euroopa vaigistas mõlema võitluskire. Paljukannatanud väikerahvad pääsesid lõ-

puks ka iseseisvalt mõjule ja võisid asuda elujärje arendamisele oma huvide kohaselt. Slaavlased ja germaanlased — Venemaa ja Saksamaa — olid seotud teiste murede ja ülesannetega, nii et neil aega ei olnud pilku heitagi oma ihaldatud Kaananile. Saksamaal näis kohati hoopis ununevat „tung idasse“ ja Venemaal „aken Euroopasse“.

Põletades enese sõrmi Euroopas juhtis Vene oma pilgud Aasiasse, püüdes sealt leida kompensatsioon oma kaotustele, ja Saksamaal oli küllalt tegemist oma läänepiiri kindlustamisega. Kulus aega. Vene ida-orientatsioon kannatas ühe ebaõnnestumise teise järele, kuni ta pidi sealt päris lööduna pöörma pilgu jälle ära. Saksa pidas diplomaatlikku võitlust oma võitjatega kuni tema seisukorda lääne vastu võis lugeda kindlustatuks. Selleks on kulunud mõlemal ligikaudu kümme aastat.

Nüüd on kumbki ennast jälle seevõrt kogunud ja kosutanud, et elujõud tundub päris normaalsena, isegi seesuguse ülejäägiga, et hakkab otsima uusi tegevusvälju. Loomulikult satu-

Nõukogude väliskomissari abi Litvinov.

vad kummagi pilgud jälle üksteisele ja sellele väikerahvustest koosnevale vööle, mis neid lahutab.

Kuna mõlemad olid viimati kaotajad, on talalise vaenu asemel praegu märgata nende vahel kokkuviivat sümpaatiat. Mõlema vastaspoolena on praegu see kolmas, kes maailmasõja keeristest tuli tegelikult välja võitjana — lää. Nii on olukord mõistetav psühholoogiliselt, jättes kõrvale kõik igaihe nende erinevused, eritingimused ja siduvused. Tahab teostuda suur jõudude ümberkujunemine — siinpool Lääne-Euroopa, sealpool Ida-Euroopa.

Milline oleks seesuguse ümberkujunemise tagajärg maailmapoliitiliselt, on selgusetu, võib-olla viiks see Euroopa vastu seniaimamatutele hüvedele, võib-olla ka — seda enam usutavalt — uutele ülemaailmlikkudele või uutele üleuroopalikkudele sekeldustele.

Kahe ekspansivse raassi liitumist takistab aga see väikerahvaste saatuslik vöö, mis jook-

seb Põhja jäämerest Musta mereni ja mille üheks lüliks on Eesti. Kui müür seisab see. On loomulik, et seesuguse müüri püsimisest peab huvi tundma ka lää, kelle rahuliku elu võimalused saaksid kaalule pandud vägeva ühendatud ida kujunemisega. Õieti oleks vast kummagi — Lääne-Euroopa suurriikide ja väikeriikide vöö — käekäik isegi üksteisega seotud ja nende saatust teataval määral üksteisest ripuv. Seepärast peab kummalgi poolerast teravalt jälgitama neid tundeavaldusi, kobamisi ja kat-sesarvede väljasirutusi, mis Saksa- ja Venemaa poolt nähtavale tulevad.

Kuid praegu oleme, nagu tähendatud, jõudnud ajajärku, mil Vene-Saksa sümpaatiad ja koostöö avalduvad ilmselt. Üksikud sündmused selles suunas on aset leidnud juba aastate eest, kuid siis ei olnud vist aeg küllalt kohane nende valmimiseks. Vast kõige viimased päevad on loonud selleks soodsat pinda.

Saksa, kes avalikult tunneb pettumust oma Locarno poliitikast, ulatas Venele käe ja äratas ellu vahepeal peaaegu täiesti hingusele läinud Rapollo vaimu. Repareeriti kiiruga Vene-Saksa 1925. aasta kaubaleping ja paar päeva enne jõulu võidi märkida selle püstitamist uues kuues. Soojad sõprusavaldused saatsid seda fakti kummalgi poolerast.

Vaevast suutsid diplomaadid pühitseda jõule, kui kogu maailm seisib uue fakti ees, mis määratud Saksa-Vene aktsioonide ühtlustamiseks. Paar päeva peale jõulu avaldas Litvinov noodi lisaprotokolli sõlmimiseks oma üksikute naabritega Kelloggi sõjahülgamise pakti alusel. Sedagi sündmust saatsid soojad tundeavaldused mõlemal pool.

Ajakirjanduses on juba näidatud, kui imelikult toimis Vene, pakkudes sõjahülgamise protokolli allakirjutamist Poolale ja Leedule, kuna teiste kohta piirdus lausega, et igaüks, kes tahab, võib sellega ühineda.

On juba teada, milline terav vahekord on Leedul ja Poolal, samuti, et see Rumeenial ja Venel on peaaegu võrdne. Lisaks on teada, et Poola ja Rumeenia on seotud tugevasti sõprus-

Mõistlik samm

uuel aastal on uuendada „Kaitse Kodu!“ tellimine, sest sellega saate hoopis uuendatud ja huvitavamaks muudetud ajakirja, mis kindlasti muutub teie oodatavaks sõbraks.

**„Kaitse Kodu!“ ilmub nüüd
igal nädalal,
tellimishind on aga endine.**

sidemetega ja et Leedu kasutab iga tegurit oma kõikuvas olukorras surve avaldamiseks Poolale. Vilno ja Bessaraabia on kaks tulipunkti, mis hõõguvad selle nelinurga vahel. Leedu tahab iga hinna eest saada Poolalt kätte Vilnot ja Venemaad Rumeenialt Bessaraabiat.

Nüüd kõlab aga Vene rahuettepanek — et Poola ühes Leeduga leppigu Venega kokku rahu alalhoiuks, kuna Vene Rumeenia vastu ei võta seesugust kohustust enesele.

Kõik senised katsed Leedut ja Poolat lepitada, ei ole annud tagajärgi. Leedu-Poola omavahelised konverentsid ja nõupidamised ühes Rahvasteliiduga on jätnud hõõguma endiselt vaenutule. Nüüd tahab Vene kustutada selle. Seda peab teostama tema viibimine selles kolmikus. Kuna Leedu on rutanud rõõmsalt teatama enese valmisolekut niisugusele Vene aktsioonile ja teisigi kutsunud kaasa selle mõtte toetamiseks, Poola aga kartlikult avaldanud umbusaldust, võib järeldada, et Vene tahab küsimuse lahendada oma jõuga Leedu kasuks, millest ta ka ise kaudselt või otsekohealt peab võitma.

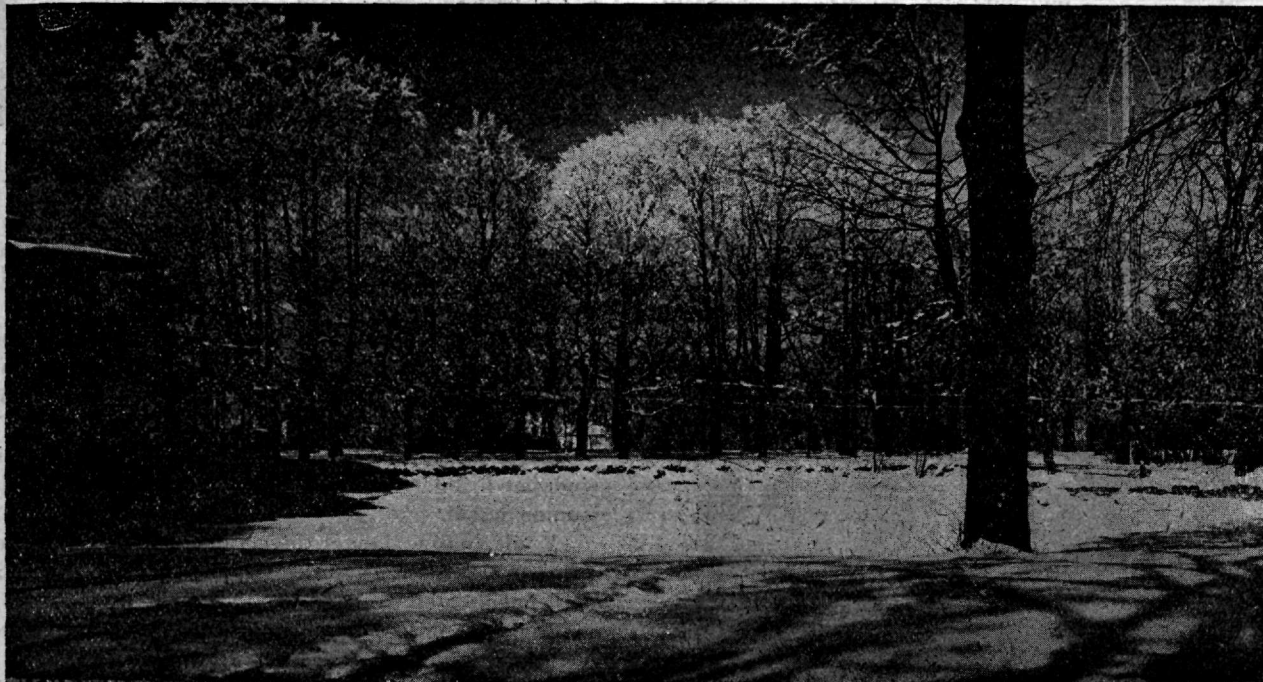
Kui võtta arvesse, et Vene Vilno küsimuse otsustamisega ja Poola painutamisega oma tahte alla tahab purustada Rumeenia-Poola sõjalise liidu ja seega vist ka loodab Bessaraabia küsimust lahendada, siis näeme, et Vene rahu kinnitamise ettepanek sugugi nii väga just rahu kui niisugust ei sihi, vaid võrdlemisi omakasupüüdlikke huvisid.

Mida saavutaks sellega Vene? Leedu on enese juba annud teataval määral Vene mõju alla ja Litvinovi ettepanek peaks sama saatuse osalisteks tegema ka Poola ja Rumeenia. Kui võtta arvesse Saksa poolt avaldatud kuuldusi, siis oodatakse seal vaid seda juhust, et saada võimalus oma poolt pretensioonide avaldamiseks — esmalt Poola sõjaväe vähendamiseks ja teiseks valusa Danzigi koridori ja Ida-Preisimaa küsimuse lahendamiseks, siis hakkavad selguma tagajärjed. Kolm neljandikku sellest jõust, mida sisaldab väikerahvaste kaitsemüür Ida-Euroopas, oleks seega murtud. Oleks ainult aja küsimus, mil moel painutada ülejäänud väikerahvad — Läti, Eesti ja Soome — Vene-Saksa mõjuallusteks.

Kõigi nende iseseisvus satuks suurel määral küsimusmärgi alla ja üle nende peade lööksid vist kokku uue Ida-Euroopa mõjuteguri sõpruslained. See aga oleks vist ka sündmus, mis viiks Euroopa tasakaalu võnkuma ja ähvardaks tõsiselt üldist rahu.

Nii kurvad võiksid olla vast halvemal juhul süütuilmelise algatuse tagajärjed, mis praegu rahvusvahelises poliitikas kaalumisel. Meie kodumaale on selle ümber käivad praegused sõnaturniirid ääretu tähtsusega, koguni saatuslikud. Ei tarvitse siiski arvata, et lugu väga kaugele areneks. Poolal on selles küsimuses praegu muidugi otsustav sõna ja seal ei tegutseta kaugeltki kinnisilmi.

H. T.

Tallinna Noorseppade Kodu tiik talvel.

Noored ridu koondamas.

Noorseppade liidu nõukogu juhatuse esimees kindral E. Põdder.

4. ja 5. jaanuaril peeti Tallinna noorseppade kodus Eesti Noorseppade Liidu nõukogu koosolekut. Kohal olid kõikide malevate esindajad. Koosolekust võtsid osa ka kaitseleidi esindajana propagandapealik V. Neggo, haridusministeeriumist koolide peainspektor dr. Nuth ja skoutide esindajana skm. Paalmann.

Malevate, liidu ja nõukogu juhatuste ja laagri aruande kinnitamise järele asuti ühendamise küsimuste harutamisele. Teatavasti pidas E. N. L. nõukogu juhatuse pikemat aega läbirääkimisi skoutide ja kaitseleiduga selleks, et luua ühine ja tugev noorte organisatsioon, et ühendatud jõududega seda edukamalt viia läbi noorte organiseerimistööd.

Arutades skoutidega ja guidedega ühinemisküsimust pidas noorseppade nõukogu selle soovitavaks, kuid tingimusel, et skoudid kasvataksid oma noortest veendunud rahvuslasi. Noorseppadel ei ole midagi selle vastu, et kuuluda üleilmlikku skoutide büroosse ja olla läbikäimises välismaaga. Kuna skout-

Tallinna noorsepad õhtupalvel laagris.

juhtide aastakoosolekul tunnistati vajaliseks kohandada skoutliikumine vastavaks Eesti oludele ja rahvuslikele omapärasusele, ja et kohalviibiv skoutide esindaja pooldas ka oma noorsoo rahvusliku kasvatusel töstmist esikohale, siis võeti vastu järgmine resolutsioon:

Eesti Noorseppade Liidu nõukogu peab soovitavaks ühineda skoutide ja guidedega rahvuslikul alusel, võimaldades noortele isetegevust vastavalt oma soo huvidele ja kalduvustele, kuid ühise vanematekogu ja keskorganisatsiooniall.

Järgnevalt võeti harutusele kaitseleidi „Noorte kotkastega“ ühinemise küsimus. Kuna kasvatusel eesmärgid on ühtivad ning mõttevahetusi tekkis peaaegiliselt meetodite küsimuses, siis võeti vastu järgmine resolutsioon:

Kuna noorseppade ja kaitseleidi „Noorte kotkaste“ noorte koondiste eesmärgiks on kasvatada meie noored võimaliselt ja kehaliselt tugevaks, ausaks ja tublideks E. vabariigi kodanikeks,

Noorseppade laagris: hommikune järelevaatus.

süvendades nendes isamaalist ja rahvuslikku tunnet, siis peab E. Noorseppade Liidu nõukogu põhimõtteliselt vajaliseks ühinemise.

Nende resolutsioonide elluviimine jäeti E. Noorseppade Liidu nõukogu juhatuse hooleks koopteerimise õigusega, kellele nõukogu poolt anti veel teisigi põhimõttelisi instruktsioone.

Kohal viibivad haridusministeeriumi ja kaitseleidi esindajad avaldasid oma heameelt vastuvõetud resolutsioonide puhul.

V ülemaaline laager otsustati pidada käesoleva aasta suvel Viljandi ümbruses, jättes korralduse Sakala noorseppade maleva hooleks.

Ajakirja väljaandmine jäeti nõukogu juhatuse hooleks, samuti nagu vormi jne. väljatöötamine.

Õhtuks oli Tallinna noorseppade poolt korraldatud ühine koosviibimine ja mänguõhtu.

Pühad lumisel Lapimaal.

Kuulsa polaarreisija Knud Rasmusseni kirjutis meie hõimrahva laste üle.

Laplane pödrasaanil sõitmas kirikusse. Ees rzel — ta leivakott.

Suured, tuulturvdvate tüvedega metsad kadusid juba ammu silmapiiri taha. Sõidame praegu üle kõrge kõngastiku. Kitsas tee keerleb lumiste kõrgustikkude vahel. Meie ümber muutub ikka tühjemaks ja tühjemaks, aga maastik nagu aina kasvaks oma põhjamaises suuruses. Kaugel, läänepool, paistavad mäed — nagu sinine suitsuriba, tõusmas õhtupäikese surevatest leedidest. Meie visad hobused traavivad läbi tuule, mis

meile vastu vuhiseb; tõsiselt ja norsates ruttavad nad ülesmäge ja näivad omavat vaid ühe mõtte: edasi! Ainult siis, kui tõuseb lendu kaagutav kari sookanu või ruttab üle tee ehmunud põtru, teritavad nad kõrvu ja nende pehmed ninad värisevad tasa.

Järgmisel õhtul, jõudnud ühele mägestikuharjale, näeme kaugel, kaugel ees me reisisihti. Seal asub K a r e s s u a n d o, Rootsi põhjapoolseim kirikuküla oma väikeste, tuulest sasitud, pleekinud majade salgaga, mis võivad mahutada endasse kokku vast ainult sada inimest. Siia lõpevad Rootsi maanteed ja kitsas oja on piiriks Rootsi ja Soome vahel, Kõrgel, järsul nõlvakul, vastu oja, seisab kirik — veel uus, hästi sobiv ümbrusega; tema ümber väike alevikuke. Kiriku taga asub politseiametniku, ühtlasi kihelkonna eestseisja, maja — suur, nägus, äratav austust, nimelt neis, kes sinna lähevad halva südametunnistusega. Siis on seal veel kool ühes „Kuninganna-Victoria-hospitaliga“ haigete laste jaoks; siis veel „Arbetstugan“, kodu terve ümbruse kooliealiste laste jaoks, ja veidi eemal teistest — kirikuõpetaja maja. Kõik teised majad on elanud siinsele elanikele, kes jonnakalt siin tundrakolkas püüavad karmilt looduselt kätte võidelda oma leiba.

Peatume poollagunenud külakõrtsi ees, et küsida, kas me sealt ei leiaks peavarju. Tuleb välja meeltheitev perenaine ja selgitab meile oma laulvas, soomekõlalis murdes, et ta päeva eest saanud politseinikult ametliku ja pühaliku käsu meie jaoks hoida valmis nii korteri kui söögi. Aga mida võib isegi vali seaduse-silm seal, kus tõesti midagi ei ole? Terve külakõrts on okupeeritud kaubitsejate, tolliametnikkude ja salakaubavedajate ja laste poolt, on neid tungil täis, ei ole enam juttugi vooditest, kõige rohkem ruuminatukesest põrandal, kus lamatakse, istutakse, magatakse. Näeme seda ise. Kihab lastest, kes kannavad oma toidukotte, istuvad maha, kus aga vaba põrandat leidub; seal nad istuvad, söövad, magavad ja täidavad õhku vanade

Lapi poiss talvemundris.

kasukate, kuivatatud põdraliha ja isesorti või healõhnadega.

Ja meie läheme edasi külavahele ja otsime varju-paika õpetajamajas.

Kirikumõisate maailmakuulus külalislahkus osutub tõeks ka siin, kauges Lapis. Suurima südamlikkusega otsitakse võimalust meie mahutamiseks ja et kogu me reisiseltskond — Kopenhaagenist, Stokholmist ja Kirunast — meelsamini tahaks kokku jääda, loovutatakse meile kuulus ja ajalooline „Lästadii Pörte“, vana onn, ehitatud puutiivedest, mis $\frac{3}{4}$ sajandi eest oli peavarjuks Lapi suurimale äratajasjuttustajale Lars Levi Lästadiusele.

Aga ka hobuseid ei või me jätta välja lumetormi kätte. Ka siin leiab õpetaja pääsetee. Ta on just saanud uue õpetajamaja, vana seisab nüüd tühjalt. Nii mahutataksegi hobused vana õpetajamaja tubadesse, kus nad varsti seisavad soojas ja süües ning imetlevad harjumatu, valgeid ruume, heites pilku läbi suurte akende ka välja.

Ise aga asusime „Lästadii Pörte'sse“. Pärast sööki ja kamina ees soojendamist valdas meid tore väsimus. Tuli ja soojus rammestasid ja mõnus pehmus suigutas

kidest väikestest onnidest valgele teele, kõik ruttasid kiriku ukse ette, mis avati ja neelas kogu selle ruttava inimhulga. Ja väike alevik jäi nii vaikseks, nii vaikselt!

Olin Lapimaal mitte esimesi pühi. Tundsin siin palju maanurki ja siinse elu omapära, aga ometi haarasid mind uued tunded. Tuleb ikka imetleda seda mineviku ja oleviku segu siin Karessuando kirikupidustustel ja ollakse suurlinna ruttamisest ja jahist eemal ainult mõne reispäeva. Siia tulevad kokku need looduslapsed, põhjamaa viimsed nomaadid, oma õhulistest telkmajadest lumiväljadel ja metsakolkais. Pikk oli nende tee ja nende näo on päike ja külm pruuniks teinud ja higis ujutanud. Seal kaugel, oma põhjapõdrakarjade juures näevad nad ainult oma kõige lähedamaid kodakondseid ja sugulasi — siin aga kogunevad nad sadade Jumala lastena, kes peavad kuulma Jumala püha sõna: siin ristitakse ja leeritatakse nende lapsed, laulatatakse noored ja maetakse lahkuud. Ja kõik väikesed sündmused, millest koosneb inimese elu ja annavad talle sisu, lähevad nüüd mehelt mehele ja naiselt naisele ja suust suhu ja täidavad päeva uudistega, mis kirikusõidult võetakse varandusena kaasa.

Uuendage aegsasti

„Kaitse Kodu!“ tellimine uueks aastaks. Muidu jääte ilma kingitustest, mis loetud üles 34. leheküljel.

kõik soovid. Suletud silmil nautisime öist vaikust. Ainukesed helid, mida kuulsime, olid ruttavate põtrade norskamine saanide ees ja rõõmsate laste enesega rahulolev lobisemine, kui nad möödusid meie aknast. Sel ööl magasime sügavat, unenägudeta und ja ärkasime hommikul värsketena ja heatujuliselt.

Õige vara läksin lumekingadega üle oja, mis on piiriks kahe riigi vahel, ja seisin varsti ühel kõrgustikul Soomemaal, vaadeldes hommikuolu väikeses Lapi piirikülas, mis parajasti ärkas. Rõõmus ja elav ruttamine valitses seal. Vahetpidamatult tuli saane, mõnel ees hobused, teistel põdrad; oli palju pühadekülalisi ja igauhele sai osaks pidulik vastuvõtt. Tänavad kubisesid kõverjalgetest „pehmete põlvedega“ laplastest, kes ruttasid uksele, et tervitada vanu tuttavaid. Ja kuna ma seisin siin ja vaatasin pealt toda tulemist ja käimist ning end rõõmustasin tollest suurest kohtamisest siin põhjapoolseimas tundranurgas, tõusis päike — ümmargune ja kuldne — taevaserval ikka kõrgemale ja kõrgemale, helendas küngaste tagant mulle näkku.

Ja kui hakkas vaikes pakaseõhus helisema väikene kirikukell, muutus pilt täiesti. Pühapäeva pühalikkus levis kõigile ja sibamine majast majja oli otsas. Hefistati esimesele, varahommikusele jumalateenistusele ja tume vool mehi, naisi ja lapsi voolas välja kõi-

Ja kui siis minna kiriku, alles siis saadakse õieti teada, kui kaugel ollakse siin inimeste suurtest liikumisteedest. Igalpool, kesk- ja kõrvalkäikudes, kihab kogodus, kükitab või pooleldi lamab põrandal — on kohe näha, et need inimesed pole harjunud toolidel ja pinkidel istumisega, nad eelistavad põrandat. Nagu nahapuntrad seisavad ja lamavad laplased oma pidulikkudes, värvirikastes, karmides nahkjakkides ja kirikus lõhnab nagu keset higistavat põdrakarja.

Emad on võtnud kaasa oma „koms'ud“ — primitiivsed hällid, mida moodne lapsehooldus keelaks kui piinamisvahendeid. „Koms'ud“ on valmistatud õhukest puust, paadikujulised ja näivad õnnestatud puupakkudena. Üle sambla on laotatud jänesenahk; selle sees lamab laps, talle tõmmatakse üle põdranahast kuppelkaitse ja siis nõoritakse kogu see asi „koms'uks“ kokku. Lapse pea peitub kotikeses, mis sarnaneb kallesile, ja nii on laps kaitstud ilma, tuule ja tõmbetuule eest. „Koms'us“ peituv laps võib jääda täieliselt ainult ta enese hoole lamama telgis, riputatakse ka puu otsa — kui aga minnakse kirikusõidule, võtab ema „lapsepaki“ meelsamini kaasa. Hakkab laps nutma, hõljutatakse teda; samal ajal kopsib ema „koms'u“ mõlemale küljele õige tugevalt ja see mõjub nii, et laps kohe vaikib...

Lapi naine ühes lapsega,
kes seotud „koms'uks“.

Need sülelapsed pole siiski kõige tüütavamad külalised kirikuskäigul, mis on tõsine rahvapüha. Kõikjal, kus aga vähegi ruumi, sõeluvad ümber poisikesed ja plikad valgetes, läikivates kasukates ja mängivad segamatult oma lapsemänge. Kui nad vahest muutuvad liig kärarikakaiks, haarab emakäsi mõnel kuklast karmilt kinni ja pühalik kirikuvaikus seatakse jälle jalule. Ja selle inimhulga keskel jalutavad koerad, nagu oleksid nad „kodus“, telkide vahel. Laplase koer ei lahku oma pere-mehest eales, ka mitte kirikuskäigul. Enesest mõista sünnib see kõik jumalateenistuse välise rahu arvel. Aga hädus ei näe selle all sugugi kannatavat. Siinsed õpetajad pole teisiti harjunudki.

Vaatamata tolele näilisele vagaduspudusele on laplased ometi eriti usklikud ja pühipühitsejad. Näiteks veedavad nad ülestõusmispühade ajal

terve nädala, päev-päeva järele hommikust õhtuni, kirikus. Kohalik õpetaja ei suuda muidugi üksi tervet seda jumalavajadust rahuldada; tuleb kohale teisi hingekarjaseid, isegi kaugelt ja vagalt Soomemaalt, aga ka nende asemele tuleb veel lihtsaid rändjutlustajaid, keda laplased armastavad kõige rohkem. Need koolitamata ja fanaatilised Issanda-kuulutajad omavad ande leida kõiki neid naiivseid jõulisi väljendusi, mis paneb liikvele laplaste lihtsa meele ja südame, ja nende kõnemeelikud, pildirikkad kõneviisid oli see, mis tegi kord Lästadiuse terve Lapimaa austatumaks jutlustajaks ja õpetajaks.

Läinud sajandi keskel polnud Rootsi võimude huvi laplaste vastu veel ärganud. Nomaadid jäeti nende eneste hooleks — nad jälgisid seadust ja õigust nii hästi kui nad seda mõistsid —, ja sagedasti sattusid nad südametunnistuseeta kaupmeeste mõju alla, kes neid napsi kui mõjuvaima vahendi abil tegid lahti kõigest, mida nad omaks võisid nimetada. Austus usu vastu, moraal kadus. Ebausk ja puhtaim paganlus võttis võimust ja joomine ühes pötrade varastamisega õitses, nii et laplased näisid olevat pühendatud kindlale hukkumisele.

Siis, see oli a. 1845, astus üles pastor Lars Levi

Lästadius ja vallutas oma kuulsate noomitustjutlustega kogu Lapi rahva. Tal, kes ta kogu elu oli veetnud Lapis, oli selge, et ta peab algama õige tugevalt, kui ta tahab laplasi päästa, ja ta tundis vahendeid, mida abiks võtta. Ta ise oli andekas mees, omas vaga meele ja ihtlasi eeskujuliku ülikoolihariduse, oli õpetlane, kes haruldasel viisil ühendas kultuuri ja looduse. Jättes tähele panemata mõned maitselised ja tundelised käsud, andis ta oma drastilisele kõneosavusele voli — ja edu ei jäänud tulemata. Hulkadekaupa voolas laplasi teda kuulama, ühines kihelkondadeks, kes end enese ärataja järele nimetasid lästadiuslasteks.

Kohati läks usuline ärkamine liialegi. Tuli ette hullustuslikke usutunde avaldusi. Kui „ärrganud“ tundsid „vaimu peal olevat“, hakkasid nad oma „ärkamisrõõmus“ valjult naerma või visklesid patuahastuses põrandal ja karjusid. See põhjalik „ärkamise“ avaldus, n. n. „liikutuksia“, andis tihti põhjust metsikumatele liialdustele, hüsteerilistele ekstsessidele: naised hulgasid jumalateenistuse ajal huntidena ja rebastena või sirutasid pea üle kirikupingi ja haukusid koertena.

Norra professor Heland kirjeldab üht seesugust palvetundi, kus jutlustas teine kuulsam laplaste jutlustaja Karjalainen, järgmiselt: „Suur, madala katusega ja tillukese aknasilmaga onn oli härdatest palvetajatest tungil täis. Rõõmuga, mis hakkas külge, ja uskuva häälekõlaga, mis tuli tulvil südamest, luges Karjalainen piiblist sõnad: „Ja Jumal võtab pisarad kuivatada teie silmist.“ Nende sõnade juures puhkes ta naerma. Ja kuulajadki lasksid lahti müriseva naeru; mehed ja naised hüppasid üles, viskusid üksteise kätte vahele ja tantsisid, kusjuures üks, eriti paks naine, püüdis olla soolotantsijaks. Nii tegid nad seda, kuni kukkusid uimastena maha.“

Niisuguseid „ärkamiskoosolekuid“ sama drastilise tulemusega leidub, kuigi õige harva, veel praegugi. Rootsi kirikuvõimud on siia küll saatnud rahulise ise-

Vana laplane.

loomuga hingekarjaseid, kes ei tee tegemist „ärkamis-koosolekutega“, aga mõne aasta eest nägin ise üht seesugust, kus terve kihelkond pärast viietunnilist palvet pöörles põrandal, mehed ja naised segamini, oma pikades kasukates higist nõretades, meeletud, uimased, kuni nad jäid lamama sinna, kuhu olid langenud.

Järgmisel päeval tegime visiidi laste „vanemale“ ühes nende laagris ja nende lühikeste tundidega jõudsin lastele lähemale palju rohkem kui terve ülejäänud siinviibimise päevade kestes.

Telk asus keset lund, stepis, kus tuulel on vaba tee; aga tuli, mille ümber oli kogunenud perekond, levitas palavust, mis müstilisel viisil haaras meegi südameid. Suure taktitunde ja juuresündinud auvärikkusega võõrustasid peremees ja perenaine meid pöd-

rarinaga ja rasvaste keeltega, mille juure joodi soolast kohvi. Söögi ajal oldi väga sõnakehv, ei kõneldud pea-aegu sugugi. Siiski hõõgus kõigest nagu suurt pühalikust, mis andis kehvale toiduvõtmisele pidusöögi ilme. Vestlemine meiegagi sündis vaiksel, aga iga lihtsamatki sõna saatis südamlikkus, mis lõi meile lõpmatult koduse tunde.

Sest meie peremehed, nagu kõik lapsed, tunnevad end kodus ainult siis, kui nad on Jumala vaba taeva all. Ja esimest korda mõistsin ma laplase Johan Turi' sõnu: „Sa pead last kohtama seal väljas! Kinnises ruumis, kus ei või tuul tal ümber nina puhuda, ei mõista ta liig palju. Ta mõtted ei või lainetada, kui tal on ümber seinad ja pea kohal katus. Aga ääretutel väljadel ja kõrgetel kõrgustikkudel — seal on ta kodus!“

Kooliõpilased vabadussõjas.

Eduard Triik.

End. Tallinna kooliõpilaste pataljoni ülem 1919. a. leitnant E. Leithammel (istub) ühes oma vennaga, kes pataljonis juniorina teenis.

Kooliõpilaste organiseerimine sisemise korra kaitseks algas juba 1917. aastal. Kodumaa langemisega enamlaste võimu alla asuti ettenägelikumate isikute algatusel koolipoiste koondamisele ja õpetamisele. Tollel ajal tegutsev Tallinna kooliõpilaste keskkomitee kujunes salaorganisatsiooniks, milline pörandal all tegutsevana asus koolipoiste ettevalmistamisele kodumaa kaitse alal. Oppivas noorsoos näis revolutsiooni-aja vaimustus ja lühikest aega maitstud vabadus sügava vastukõla leidnud olevat. Siin kestis revolutsioonivaimustus kauem, siin võeti tõsisemalt Eesti riikluse mõtet ja haarati sellest kinni kui iseenesest mõistetavast tõsiasjast. Tähenatud salaorganisatsioon tegutses edasi okupatsioonipäevil ning peale selle langemist võis saata välja 200 õppurit-korrahoidjat.

Ainult asjaosalised teavad, millise vaimustusega ja õhinaga neil päevil sõjalisi teadmisi ammutati, millise tõsidusega ja asjalikkusega töötati. Õpilaste organiseerijaiks ja õpetajaiks olid tolleaegsed poeglase keskkoolide võimlusõpetajad hrad Peeter K a n n ja Anton Ö u n a p u u. Polnud kerge töötada, olles teadlik, et asja avalikustulekul asjaosalistel kõige halvemata oodata oli. Kuid see ei kohutanud poisse. Võimlustundidel ja vabal ajal kogunesid poisid realkooli võimlusruumi või klassituppa, see lukutati, et ära hoida ootamatuid ja soovimatuid külastusi, ning lukutatud uste taga õpiti relvadega ümberkäimist. Oli kasutada üks vilets püssiloks, sest rohkem neid soetada polnud võimalust. Seda agramad olid aga poisid.

1918. aasta sügisel levisid kuuldused okupatsiooni-võimu langemise võimalustest. Poisid kamandati võimlusruumi ning teatati neile: nad olgu valmis relvadega välja astuma, kui selleks aeg ja juhus tuleb.

Meie, kooliõpilaste grupp soomusrong nr. 5 pealt, liinil ühes adm. Pitkaga (paremal) 27. III. 19.

Milline vaimustus nüüd poisse valdas! Iga vaba minut pühendati õppusele, ööselgi unistati sellest. Tööd tehti omakaitse varju all.

Okupatsioonivõimu langemise päevil asusid esimesed

õppurid-kaitseliitlased

kohusetäitmisele. Valge eestivärvidega varustatud side käevarre ümber, püss tihti pikem kandjast, meel aga rõõmus, täis õnne- ja uhkusetunnet jalutati tänavail, ergutati kaasõppureid.

Siit peale algab õpilastel järjekindel meeleolustus, vaimustusõhin ja iha vägitegudele. See tuhin haarab poisse eriliselt, kui tulema hakkavad teated vaenuliste jõudude koondumisest piirile.

„Poisid, lähme enamlasti peksma!“

Kes küll ei mäletaks seda hüüdu ja selle elektriseerivat mõju? Tundus, kui oleks lõhkenud pais, mis enam pealetungivat jõge kinni hoida ei suuda. Ei suudetud rahuldada poisse sel määral, kui võrd palju oli väerinnale minna soovijaid. Säravail silmil haarati pikku relv.

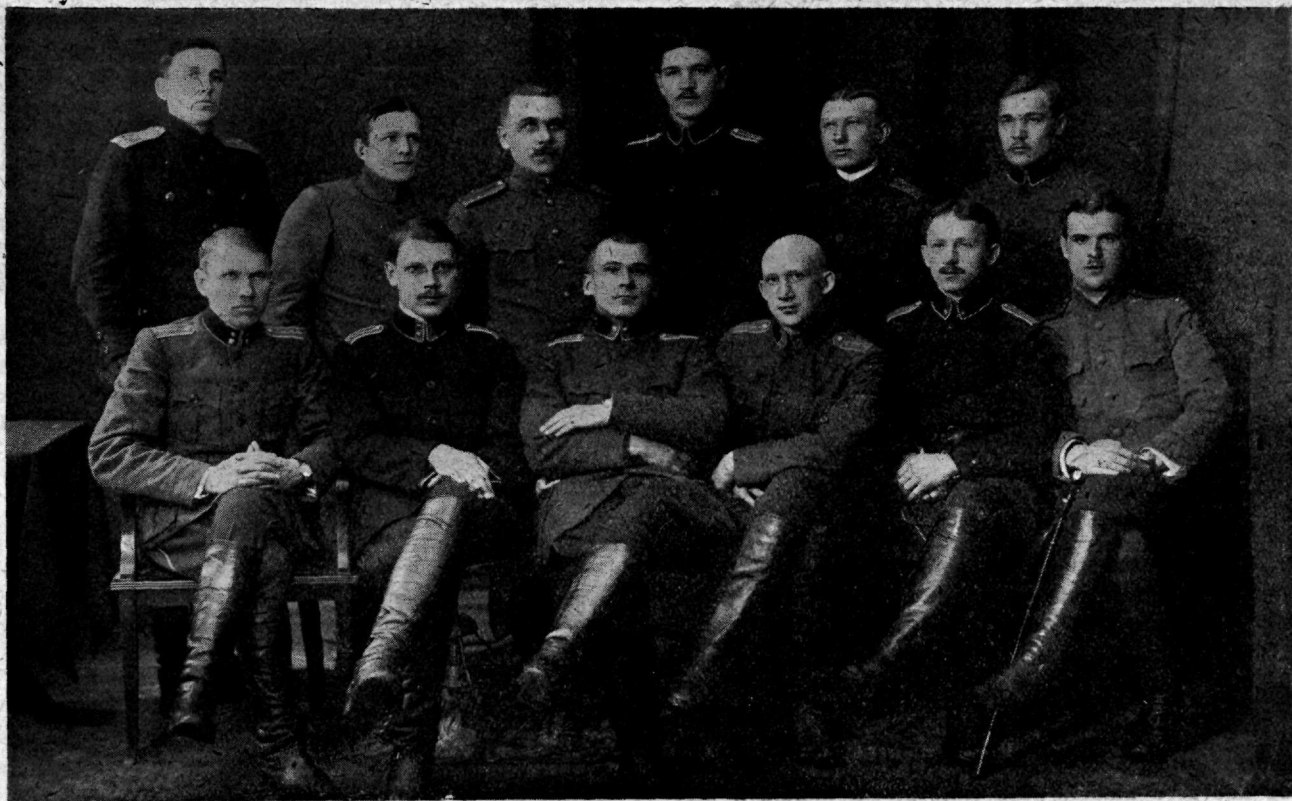
Poolalasti,

õhukeses koolipoisi palitus, tihtigi varbad saabastest väljas, tõtati Narva alla vaenlast peksma. Ei olnud siis aega kõnelda soojast riidest, söögist. Seda ei tulnud meelegi.

Esimesed õppurid läksid väerinnale novembri lõpul adm. J. Pitka korraldusel. Need olid esimesed pioneerid, kellele hiljem järgnes palju teisi. Siit peale algab ka koolipoiste hulljulgete vägitegude seeria. Haruldased pole juhused, kus poisid relvata rohkearvulistele vaenlas-salkadele vastu astuvad. Tehakse pöörast kisa ja lärmi, et simuleerida suure väe pealetungi. Asetatakse mütsid puutüvedele või küngastele; ja kui vaenlane nende sihis tule avab, tormatakse teisest küljest kisa ja lärmiga vaenlasele peale. Ja tihtigi ajasid 9—10-pealised salgad vaenlase sajapealised väesalgad minema. Peale moraalse võidu saavutati sel viisil relvi, sõjavarustust, millest oli suur puudus.

Lahinguseltsiliste pärg langenud kooliõpilaste mälestussambal Tallinnas — asetatud 16. det. l. a.

Kooliõpilaste pataljoni ohvitserid.

Muinaslugudena tunduvad kangelaslood, milliseid neil päevil korda saatsid koolipoisid. Hulljulgete vägitükkidega hoiti ülal oma meeoleolu, kisti kaasa teisi.

Esimesed koolipoisid-sõdurid tõttasid enamlaste vastu Narva-jõe idapoolsele kaldale — Jaanlinna. Just samal ajal lõhkusid Narvast lahkuvad okupatsioonivõimude väeosad Narva silla, jättes koolipoisid teisele poole jõge. Idast tungivad peale vaenlased, kodu poole taandumist takistab jõgi — näib, et koolipoisid on paratamatult kadunud. Kuid — poiste meeoleolu see ei riku. Üle lõhutud silla postide, jäätükkide ja jumal teab milliste abinõudega pääsevad poisid vaenlaste kuulirahe all üle jõe — ükski ei jäänud vaenlase kätte.

Liigutav on üksmeel, milline valitses koolipoiste-sõdurite vahel. Ei ükski kaasvõitleja — ei elav ega surnu — tohtinud jääda vaenlase kätte. Kaasvõitleja päästmiseks oldi valmis oma elu kaalule panema. Haavatud kaasvõitlejaid kanti kümnete verstade viisi edasi, aidati ja hoolitseti nende eest otse emalikult. Ja tihtigi nõrkesid kandjad, langesid porisele või jäätanud väljale, et ise abilisi oodata või toibununa roomates edasi liikuda. Kõige selle juures ei kaotatud aga meeoleolu, vaid haarati esimesel võimalusel jällegi relv.

„Neil koolipoistel — kuraditel — löö pea otsast, ta ei jää ka siis rahule.“ „Ja ennem kui ta sureb, peab ta veel paar vastast maha põmmutama.“

Need ütelsused iseloomustavad meeoleolu, millega

hinnati õppur-sõdurit. Koolipoisid-sõdur oli mingisugune müstiline, üliloomulik olevus. Keegi Saksa sõjaväelane, kes tol ajal Eestis viibis, tähendas õppur-sõdurite peale näidates: „Oleks teil 2000 sarnast sõdurit, oleks teie maa hädaohust väljas!“

Esimesed koolipoiste saadetised väerinnale ei jäänud viimasteks. Ikka ja jälle kogunes noori kangelasi, kes oma kaaslastele appi ruttasid, neid asendama asusid. Koolipoiste tegevust väerinnal hindas tollaegne peaja sõjaminister K. Päts järgmiste sõnadega: „Kõige hiilgavamalt võitlevad meie väes koolipoisid. Need teevad üksteise võidu vägitegusid ja on Vene röövsalkadele hirmuks.“

16. detsembril 1918. a. avaldati üleskutse kooliõpilastele, milles neid kodumaa kaitseks kaitsevärke astuma kutsutakse. Poisse tuleb vooridena. Esimeste päevade kestes registreeriti Tallinna koolipoiste roodu 284 õppurit-vabatahtlikku. See arv kasvas järjekindlalt. Siit jätkus poisse igale poole: küll sõjalaev „Lembitule“, soomusrongidele, löögrühmadesse, desantpataljoni, luuresalkadesse jne. Kooliõpilaste rood sai keskpunktiks, kust värsket verd ja jõudu väerinnale vaenlase vastu ammutati, kust alati vaimustusega ja tõsise süüdisega kodumaa kaitseks välja rutati.

Koolipoisid kirjutasid vabadussõjas ilusamad leheküljed meie rahva kangelasmeelele, elutahtele, püüdlikkusele. Kestku, püsigu see vaim meie noorpõlves ikka ja alati!

„Kalevipoja“ ungarikeelne väljaanne ilmunud.

Eile ma sain dr. Aladár Bán'i mõjurikka teose „Kalevipoja“ autori südamliku pühendusega. Ma ruttan seda rahvusvahelise tähtsusega sündmust Eesti avalikule arvamisemale teada andma. See on esimene täielik ungarikeelne tõlge Eesti rahvaeeposest „Kalevipojast“, mis on seni ilmunud värsivormis ainult Saksa keeles (kolmes tõlkes). Soomekeelne tõlge on proosavormis, ainult mõned osad on ilmunud värsivormis. Peale Soome keele on üksikuid osi ilmunud värsivormis ka Vene, inglise ja Itaalia keeles. Nii on ungarikeelsel väljaandel rahvusvaheline tähtsus, sest ta on Eesti maailma-kultuusa rahvaeepose teine täielik tõlge värsivormis.

Väga ilusasti valmistatud raamat ilmus Ungari „La Fontaine Akadeemia“ väljaandel, mille peasekretär on Béla Vikár, kaugel tuntud Eesti-Soome sõber, kes tõlkis „Kalevipoja“ esimese laulu (ja terve „Kalevala“) Ungari keele juba „Budenzi-Albumi“ tarvis (1884). Raamatul on 336 lehekülge ja tema pealkiri sõnab: Kalevipoeg, eestlaste rahvaepos. Eesti originaalset tõlkinud Aladár Bán, Soome ja Eesti Kirjanduse Seltsi, Petöfi- ja La Fontaine Seltsi liige (Kalevipoeg, az észtek nemzeti éposza. Észte eredetiböl fordította Bán Aladár, a Finn és az Észte Irodalmi Társaság, a Petöfi és a La Fontaine Társaság tagja). Raamat sisaldab eessõna, sissejuhatus (lhk. 4—25), „Kalevipoja“ tõlke (lhk. 26—323) ja märkusi (lhk. 324—336). Bán'i tõlge on valmistatud neljanda eestikeelse väljaande (Tartus 1901) järele, mis sisaldab 18.992 rida.

Vikár oma La Fontaine Akadeemia aruandes kirjutab: „Tõlge on kõigiti kiiduväärne ja pakub lugejale tõsiselt hingelist naudingut, kuna raamatu väärtus ka veel tõuseb tõlkija poolt kirjutatud sissejuhatus ja selgitavate märgendiste läbi.“ („Postimees“ nr. 296 —

1928.) Väga huvitavad on Bán'i näited (sissejuhatus, lhk. 19) alliteratsiooni 14 teisendi üle, mida ta püüdis Ungari keeles järele aimata. Näiteks: Pesa-aset piüde-maie — Fészekrakó földre lelmi (II luule 37. rida). Raamatu eessõna ütleb:

„See raamat on pika töö tulemus ja on oodanud aastaid väljaandmist, kuni lõppeks nüüd võib näha päeva-valgust tänu Akadeemia La Fontaine'i ohvrimeelsusele ja mõnede meie Eesti sõprade innukale kaasabile, et Kalevala kõrval oleks kaunisti rääkiv tunnistus Soome-Ugri rahvuste perekonna luulegeeniusest. Eestlastest mainime esikohal suurt riigimeest, praegust riigivanemat, Jaan Tõnissoni, kes annetas 500 Eesti krooni selle teose väljaandmiseks; peale tema on tuntud lauljanna Ella Masing, endine ministri dr. J. Masingi abikaasa, kes 1927. a. sügisel suure menuga esines meie juures, 30 dollarit juure lisanud, ja grupp huvireisijaid, kes 1926.—27. aasta suvel dr. Masingi juhatusel Ungaris viibisid, 40 dollarit kulude katteks. Suuremeelsetele annetajatele südamlik tänu ka Ungari kirjanduse nimel!

Samuti sügav tänu kuulsale Soome-Ugri muinasmälestuste uurijale, ungari meistertõlkijale Béla Vikár'ile, kes oma heatahtlikkude märkustega selle tõlke tasapinda kõrgendas ja tema ilmumisele suure in-nuga kaasa aitas.

Ma usun, et see raamat saab üheks alustoeks Ungari-Eesti vaimusuhete aastasadu kestvale ehitusele.

Budapestis, 1928. a. III Soome-Ugri kongressi kuus.

Aladár Bán.“

Ungari Kalevipoeg on saada „Tartu Ungari Teadusliku Instituudi“ kaudu (üliskool).

Stefan Csekey.

Stefan Csekey kirjutisi Põhjalast.

Csekey István: Északi irások. Budapest, 1928. a. 230 lhk. Rahvus-raamatukaupluse Ferdinand Pfeifer'i (vennad Zeidler'id) kirjastus. Hind P 10.—, kr. 6.50. (Saada Tallinnas Ploompui ja Kluge & Ströhm'i, Tartus o.-ü. Krügeri juures.)

Professor Csekey' Tartu tegevus on Ungari andekuse ja elutahte tuletorniks, mis saadab oma kiired kaugesse põhja ja püüab võita pimedust, millesse on peidetud meie isamaa ja meie rahvuse ajalugu ning kogu kultuur. Noor, väärtuslik jõud, kellest teadus kodu peab loobuma ning ta teisele maale andma; see juures nõutakse temalt veel see ohver, et ta kaugel kodumaast loidaks tulelondina ning isegi seal teeniks oma isamaad. Kui keegi kirjeldaks nende Ungari andekate meeste elu, kes aastasadade jooksul on tema eel käinud ning seda veel praegugi teevad, — alates Ungari teadlastest Hollandis ja nimetades mõnd üldtuntud nime, näiteks Aleksander Csoma v. Körös, kuni selle hirmsa diasporani, millega tuhandeid Ungari andekaid mehi Trianoni saatuse läbi kisti lahti kodumaast, — siis kataks professor Csekey' raamatu esiküljel leiduva kuuse must vari kogu inimpõlve. Siiski ei kõla Kirjutustest Põhjalast mitte loobumise toon, vaid selle noore Ungari teadlase oma, kes tema poolt avastatud Pragmatica Sanktsiooni algkirja pani oma ko-

hale ning kaugelt õppetoolilt asus vähe tuntud hõimu- ja vaevalt nimetatud võõraste rahvaste hinge võitma. Me näeme seal tervet põhjamaad kõrvuti koolipinkidel istuvat: soomlasi ja eestlasi, rootslasi ja venelasi, kellele Ungari noor teadusmees sügava teadmise ja loitva tulega kannab ette, mida ta on paberile pannud pimedatel vihmastel õhtutel oma üksildase laua juures lambi valgusel istudes. On võimatu, et need õpetused, mille mõt-teid kuldab isamaaline päikesepaiste, ei oleks pärit õige ungarlase hingest ja südamest, päikesepaistest, mis ainult hinge ja südame kaudu võib jõuda nii kaugele ning mõjuda sellise jõuga, et tuhanded inimesed asuvad teele teoorias tundmaõpitud ja mõtetes armsaks saanud Ungari külastamiseks. Kes talveõhtutel tahab tutvuneda tarkade ja ilusate mõtetega ja valada ainult tilka õli lambikesse, mis põhjamaa kuuskede all põleb Ungari ideede ja Ungari rahvuste teenistuses, see ostku enesele professor Csekey' raamat, mille teadusmees oma Ungari esivanemate eeskujul on välja annud oma kulul; nii võib ta teenida oma isamaad, mille kaugelasuvate kaitsjate seas professor Csekey on rasketes tingimustes tegev ilusa menuga.

Dr. phil. Eugen Horváth,
Budapesti ülikooli professor,
Ungari Välispoliitika ja Rahvasteliidu
Seltsi juhataja.

Kuude

Maila Talvio romaan

— Soome vabadussõjast. Soome keelest tõlk. L. K. (Järg 2).

Alma oigas unes. Ta nägi vist jälle tulevaid asju, mis tema juures polnud midagi haruldast. Sarnane and on antud mõnele inimesele, Jumal teab, kas õnneks või õnnetuseks. Ka Riikkal oli sel ööl kummaline tundmus, nagu oleks ta seisnud uue ajajärgu väraval ja seal annud endale aru selle üle, mis oli möödunud. Tulevik aga näis talle süngena ja õnnetustkuulutavana.

„Alma!“ sosistas vanem öde erutatud häälel, pöördes noorema sāngi poole.

„Arka nüüd üles, Toivo peab varsti siia jõudma, miks oigad sa nõnda, see kõlab ju just nagu häälitseks jahikoer, ajades unes jānest.“

Alma vaikis ning heitis vaiba pealt. Mõlemad lamasid selili ja valged käed eraldusid tumedalt foonilt. Mõlemad kuulatasid. Polnud kuulda vähematki häält. Vaatamata sellele oli just sel ööl Tuuna talu ja kogu küla täis kihavat elu. Öed teadsid, et kõnelejad pealinnast olid külaelusteks töölisühingu majas, ning aimasid, et oli teoksil midagi erilist. Aga seesugusega oldi juba harjunud.

Alma mõtles segasele unenäole, millel teatud kohal oli olnud mingi ettetāhendus. Valge find oli langenud maha. Kas kuulutas see midagi? Mida tähendas lind unenäos?

Riikkal oli jällegi rahutu tundmus, et ta vennanaine Sylvi oli kuski läheduses. Kust tuli talle ometigi see tundmus? Kas oli Someri perenaine tõesti teel siia või mõtles ta praegusel hetkel nii elavalt temale, Tuunadele? Igatahes tungis ta Riikka mõtetesse. . .

Sylvi naeris ja heitis pea tagasi, nõnda et ta siidjuuksed lehvisid ümber ta pea. Ümmargused käed olid tal külvatud üle sõrmustega, suur kullast sõlg kaunistas sinist riidet ta kõrgel rinnal. Oli jõuluõhtu, ja lauad paindusid maiustuste ja kingituste koorma all. Riikka laotas imetledes laiali suure halli räti, mille Sylvi oli kinkinud talle. Sylvil endal oli samaugune rätt, nad naersid ja Sylvi kaisutas õrnalt oma nadu. Seal kerkis ootamatult esile Arvo kuju, ta tormas kiiresti Riikka poolt laialihoitavasse rätti, kiskus selle oma ümber ja sööstis laste hulka. „Mää-mää, bää-bää!“ määgis ta, et neid hirmutada. Aga need määgisid Mākimatka peremehelt kingitud suupillel ja tuutusarvil. Arvo hakkas laulma.

Teine pilt — Riikka pidi ruttama poodi, sa-

das lund, ning ta oli suure, halli räti võtnud õlule. Tal polnud külm, oli soe. Oli juhtunud midagi, mis oli seevõrra kummaline, et see ei tahtnud tal kaduda meelest. See oli juhtunud juba hommikul, aga tal oli ikka alles nii kuum, nagu oleks Arvo nüüdsama vaid haarnud oma käte vahele ta õlad, painutanud tagasi ta piha ja suudelnud teda kaelale. Kui Arvo tuli, oli ta seisnud söögitoas ja kastnud lilli. Ent alles hiljem taipas ta, mis oli juhtunud, ja võitles oma mälestuste eest, et seda suuta hoida alal. . . Ta määsis end tihedamini rätisse. Asjata mure: ta oli nii kuum, et ta kindlasti enam ei võinud muutuda külmaks. All kaelal põles üks väike, õndsuslik punkt. Kindlasti ei võinud ta enam kunagi muutuda õnnetuks.

Nõnda olid olnud ta tundmused tol ajal.

Aga nüüd . . . rāndab ta põllupeenart mööda kiriku poole. On laupāeva õhtu, ning suits touseb küla saunadest. Pilved on kui tahm, nad ripuvad nii madalal, et peaaegu võiks ulatuda nendeni ja nad puhtaks teha. Suits elamutest langeb alla ning vāanleb niiskeil rajul aitadest mööda üle ümberkaevatud kartulimaa, kõrrepõldude ja naerivāljade. Metsade lehestik kahiseb maas, õue- ja aiavāravad seisavad pārani lahti. Ta peatub hetkeks ja asetab kāe sambalale, mis katab talle tuntud kivikūnka jalal. Sammal on nüüd ūsna tihe. Mõnel inimesel on vāga tihe juus. Arvo on nüüd kaugel āra. Ei ole saabunud ūhtki kirja, ūhtki tervitust. Riikka keelas talle kirjutamast. Miks keeldub ometigi isa kiskumast maha seal toda tuuleveskit, see on ju ūsna māda ja tarvitamiseks kõlbmatu! Ka need haavad seal on mādad, kuid isa ei lase neid raiuda maha. . . Arvo kiikus kord tuuleveski tiival. See poiss oli proovinud kōike, aga meest ei saanud temast siiski. Oli hea, et ta jāi āra. Riikka rappus ākki külmavārinas. Ta määsis end tihedamalt rātti ning rāndas edasi millelegi mõtlemata, justkui mingisse tūhjusse. Sadas vihma ja tilkus. Igalt oksalt tilkus vesi alla, jala alt kees niiskus vālja. Kirikumōisa aiamaal seisid kapsajuured kui jārves. . . Kas ei mānginud õpetaja-proua jālle ja laulnud? Riikka peatus puiesteel, ta kuulatas ja ūmises kaasa.

„Su palge ette astun,
ma vaene, vāetike. . .“

Kesknädalal on jälle õblemisringi tööõhtu, ja nimelt kirikumõisas, ning siis kaupmehe juures, ning siis Tuunal. See rätik, mille kinkis talle Sylvi, lõhnab alles lamba järele. Aga soe on ta. Sylvi hoolitses oma lammaste eest erilisel kombel, pestes ja sugedes neid.

„Kõik süü ja patu kandsin ma siis Jeesu palge ette . . . !“

„Tere päevast, kui ma ei eksi, siis tuleb ju seal meie kirikuisa? Ehk on nad seal sees kohvikatla veel sooja hoidnud.“

See oli õpetaja ise — Jumal teab, kuidas ta teda oli silmanud. Ta nimetas Riikkat naljata-des kirikuisaks.

„Või nii, tahtsite minna kirikusse. Ja jah, see on hea, et teie, õed, sarnase armastusega hoolt kannate meie jumalakoja eest. Nii altari juures kui ka käärkambris tunnen ma, kuidas kõik lõhnab puhtuse järele. Tundub selgesti Kankaa-allika lõhn. Kuid pühapäeval pean ma oma väikest kogudust pisut noomima. Siin sünnivad ju kuulmatud asjad. Mitte küllalt sellest, et õunad kaovad puudelt ja meeste saapad toast — ei, minnakse ja varastatakse vaeselt leselt ta ainuke loomake. Kas preili pole sellest veel midagi kuulnud? Marjelini lesel varastati õösel ta lammas. Uks ei olnud riivis, ei. Sarnane aus ja korralik inimene kui Marjelini lesk ei suuda seda ju mõista, et lammas võiks minna kaduma. Kas peaks see südametu varas . . . olema üks neist võorastest? Olen kuulnud, et kõneldakse ühest kohalikust mehest, kas pole teil sellest mingeid teateid? See teeb mind väga rahutuks. Jah, olen arvamisel, et ma siin ei tohi vaikida. Kogudus peab silmad lahti hoidma. Juhuslikult on jutluse tekst väga sobiv sellele sündmusele.“

Ta oli väga vaimukas mees, see õpetaja-härä. Kankaa kogudus oli tööpoolest saanud väga jõulise hingekarjase. Ka õpetajaproua oli tõsine kristlane.

„Oo . . . appi!“

„Mis on siis, Alma . . . !“

Mida nägi ta küll jälle unes? Ta nägi ehk Arvot, kuna see mees ei lahkunud siit paigast, vaid nagu surnud roimari hing pöörles alati selle paiga ümber, kus oli teostunud roim. Mis tähendus on üldse unenägudel? Kas on see Jumal, kes nende kaudu avaldab tulevaid sündmusi?

Toivot pole ikka veel näha. Miks jääb ta nii kauaks? Miks keelas ta meile süüdata tuld? Miks on tänasel õhtul kõik nii kummaline? . . .

Kord tulid nad, Riikka ja Arvo, koos raudteejaamast, sõites Tuuna laias kirikuskäimise saanis. Riikka juhtis, ta pani alati maksuma oma tahtmise. Arvo puiklemisest selle vastu polnud vähematki kasu. Ta istus rätikusse mässituna ja naeris, Riikka oli ta katnud kinni.

Nende ees paistis märgitud talitee ja nende taga ulatus sama märgitud talitee kaugemale kui suutis seletada silm kuni raudteejaamani.

Riikka ja Arvo sõitsid Tuuna laias kirikuskäimise saanis.

„Kuule, tüdruk . . . Sa toimid minuga väga emalikult . . . kas ei ole sa mõelnud kunagi sellele, et see on ohtlik? Kui sa tahad olla minu ema, siis ei või sa olla minu armsam, kas mõistad? Nüüd rebin selle moonutuse maha. . .“

Nad juhtisid nüüd kordamööda. Oleks olnud palju lõbusam, kui neile poleks järginud teine saan. Umpi saare juures jõudis see neile järele. Metsatihnikus teispool järve läikis juba Kankaa kirikutorn. Uhke majaderühm ümbritses teda. Torniga ehitud Someri elumaja sarnanes lossile. Ka Mäkimatka ja kirikumõisa aed nägid toredad välja. Ning oli selge, miks isa Tuuna lehmalauda oli ehitanud just järve poole, siit paistis ta tõesti ilusana. Hobu hakkas ruttama, ta haistis talli lähedust. Kapjadelt lendasid suured lumetombud mõlemale poole.

„Aga mõtle järele, kas sa ehk siiski ei loobu loengute pidamisest. Kas ei oleks pigemini parem, et sa sooritad oma eksamid? . . . siis jõuad vähemalt millegagi valmis.“

„Eksamid tähendavad sinule õndsust . . . kas sa siis ei suuda mõista . . .“

Riikka ei mõistnud. Kuldse õhtutaeva taga-seinal kerkisid ikka vägevamalt esile koduküla hooned. Mäkimatkal särasid aknaklaasid päikesekiirtes. Siin sellel kaldal olid nad lastena paterdanud, seal seisis põõsas, mille kõrvale tüdrukud olid heitnud oma riided. Ning nüüd kõneles mängukaaslane temaga kui võõras. „Kas ei mõista sa mind, Riikka, kas ei suuda . . . ?“ Riikka ei mõistnud. Hingeldades ronis hobune üles kaldakünkale. Saan libises vastu puud —

igal talvel vigastasid sõitjad teda, ning ikka toibus ta jälle. Siin olid lapsed tol ülestõusmis-pühal kelguga mäest alla lasknud. Kord, kaua aja eest. . .

Ning siin murul oli joodud kohvi. Siis õitses sirel. Eino-Ilmari ja Janne Lehtonen mängisid keldri juures kula (kulli). Eino-Ilmari juus oli pärast haigust püगतud lühikeseks, ta ise kasvise aga kiiresti, nõnda et möödunud suvel tehtud linane kuub oli muutunud talle liig kitsaks. Rikka valas suuremeelselt ta kohvitassisse selget koort, kas ei pidanud ta hästi hoolitsema Eino-Ilmari eest, kas ei olnud ta kui ta oma laps? Ta oli nende vananeva isa ja nende võõrasema poeg, aga ta ema oli juba kuusteistkümmend aastat olnud tumm ja halvatud. Laps oli antud ta poolõe kasvatada. Higistades ringikarglemisest istus Eino-Ilmari murule laotatud rätil, ning tema kõrval Olli, mõlemad süvenenud sääse vaatlemisse, keda neile näitas kogukonna naljahammas, Arvo, isandake Mäkimatkalt. Arvo oli viimasel ajal õige toredasti rietatud. Ta sokid olid peenemast siidist ning kõik muu sellele vastav. Riikka ja Alma koristasid nõud. Arvo kätel kasvas kummaline hulkrõõne karvakesi, ning ta juus oli kohevil, tihe ja läikiv, see avatles Riikka kätt. Valge otsaesine viis kiusatusse. Huuled olid väga kardetavad.

Ei iialgi!

Valus piste käis läbi Riikka Tuuna südame, ta kogus kõik oma jõu ja tõusis püsti. Ei iialgi! Kas oli ta täna nõnda nõrk? Mis oli küll selle ööga, et ta kogu mõistuse ajas segi? Aga muidugi, ta oli ju end mässinud rätti, mille talle oli annud ta vennanaine. Tema see oli, kes oma lõhnaga sundis tuletama meele kõike möödunud. Milline rumalus!

Riikka heitis räti õe sängile ning sosistas järsult:

„Alma, ärka ometi kord! Kuidas sa ometi võid kanda Someri perenaise kingitust! Ta lõhnab ju villa järele, nõnda et võiks arvata, et viibid lambalaudas. Ärka ometigi kord, Toivo peab kohe siin olema. Miks viivitab ta nii kaua?“

Alma ajas end istukile ja otsis käega kobades rätisoppi.

„On nii kuum!“ ütles ta haigutades.

Riikka naeris järsult ja karmilt. Ta tahtis õele ette heita, et tal vähemalt niigi palju peaks olema uhkust, et ta ei lepiks patu enesega. Aga mis kasu oleks sellest küll olnud? Almal polnud sellast iseloomu. Ta ise lootis ju pealegi astuda lähemasse ühendusse Mäkimatkatega, see pärast ei kõlvanud talle asuda kõrgele ratsule. Ta ei olnud ju kunagi Arvost tõesti vabanenud. Igatahes oli see liigagi iseäraline, et ta ka sel õhtul oli sattunud kogu sellele möödunud, kuigi ta praegu alles oli saanud teada, mida oli teinud Sylvi. Selle asemel, et see teda oleks hoia-

tanud ja pidanud tegema vastuvõtmatuks mälestusile, oli see justkui avanud ukse, mis viis elu möödunud aastate juure. Ning iga aasta oli mingiks panipaigaks, täis väärtuslikke varandusi.

Mis kummaline asi oli küll see inimese süda?

Ta pidi vististi küll püüdma tuletada meele midagi kurba, millega oli saanud toime isand Arvo Mäkimatka. Ta pidi vististi küll manama esile selle igavese üliõpilase ja päevavargapaturegistri. Nii äkki ei leidnud ta aga ühtki Arvo tegu, mis oleks olnud tõsiselt põlastamisväär. Selle asemel tuli talle meele Arvo isa, Mäkimatka peremees, kellel oli alati tugev lõhn juures, ning perenaine oma rasketel kõrvarõngastega lestades. Sama vastikud olid pojad. Ja Sylvi oma siidpehme juuksega!

„Oleme tõesti olnud pimedad,“ hüüdis Riikka, kui ta mõtted pöördusid Sylvile.

Alma noogutas nõus olles pead. Mida tähendas küll mahalangev lind ta unenäos?

„Kus olid ometi meie silmad?“ jatkas õde. „Mäletad sa seda silmapilku suvel, kui tulime kirikust ning meist mööda sõitsid kaks võõrast naisterahvast kübarates? — Kankaa elanikud nad ei olnud. . .“

„Muidugi mäletan seda. . .“

„Nad naerisid ja sosistasid isekeskis, kui nad möödsid Somerist. Nad näitasid kogu aja akendele. Aga ei, meie ei taibanud vähematki!“

Nad vaikisid äkki, et kuulutada. Venna mitteilmumine hakkas neile näima iseäralisena, nad ei kõnelenud sellest enam, nad kuulasid vaid.

„Vaene Sylvi!“ ütles Alma nagu iseendale.

„Soo, teda sa kahetsed. Ning alles Toivo ja lapsed. Mõtles Ollile. . . ja Irjale. . .“

„Vaene Olli!“

„Vaene ja ikka jälle vaene! Halasta ka pisut minule ja heida see rätik nii kaugele, et ma ei tunneks enam ta lõhna.“

Irja oli tädi Riikka ristitütar, ning Riikka oli kord mõelnud oma päranduse jätta temale. — Palju seda küll ju ei olnud, aga mingi mälestus tädist jääks talle ikkagi. Irja oli sõnakuulelik, vaikne laps ja väga ilus. Õeldi, ta sarnanevat tädi Riikkale — Riikka arvates sarnanes ta pigemini oma emale. Vaatamata sellele oli ta seda kuulnud meeleldi, kui keegi ütles, et Irja olevat tädi Riikka nooremas eas. Nüüd aga äratas Irja korraka tas vastumeelse tunde, nagu oleks laps olnud kaassüüdlane oma ema roimas, ning ta otsustas, et Eino-Ilmari peab saama ta päranduseosa Tuuna talust. Kas ei olnud Irja alati hüpanud kirjutaja süle või nokitsenud ta läikivate nõopide ja õlalappide kallal? Irja peab Somerilt lahkuma, mõtles ta seepeale.

„Tõepoolest, Toivo laseb tõesti liig kaua end oodata,“ ütles Alma viimaks.

„Mis seal parata,“ sosistas õde, peites oma rahutust.

„Mul oli praegu kummaline unenägu. Jumal teab, mida ta tähendab.“

„Seda ma arvasingi, kui sa seal lamasid ja oigasid. Aga ära kõnele oma unenäost: juba niigi on see katsumine mulle küllaltki karm.“

„Ta ei tarvitse ju kohe tähendada midagi halba. See oli nii, kui oleksid suured linnud lennanud järve poolt, ning üks neist langes surnuna sinu ette maha, just kui oleks keegi ta lasknud maha.“

Riikkal käis külm värin üle ihu, ning ta süda peksis tugevasti. Kui nõrk ta ometi oli täna!

„Ning mis tähendus on sellel unenäol?“

„Seda ma ei tea. Linde ei ole ma kindlasti varem näinud oma unenägudes.“

Õed istusid vaikides paigal. Riikkat vapustasid palavikulised hood, mis teda kui vood ülalt alla üle ujutasid. See lind on muidugi Arvo — mis häda teda küll peaks varitsema? Alma jällegi püüdis langevat lindu viia ühendusse oma vennaga ning jõudis tulemusele, et Toivo saadab korda hirmsa veretöö. Ta tapab mehe, kes häbistas ta maja, ning selle eest on teeninud surma. Mõlema õe rahutus kasvis iga hetkega. Juba harjunud pimedusega, eraldasid nad üksteise kujusid, kuidas nad samas kõrguses istusid sängil ja pea üksteisele, pea aknale vahtisid. Lumine valgustas vaid nõrgalt taluõuet. Väljas keldriharjal valendas üks heledam punkt. Seal asus sireliokstel suur lumehang: Madala keldriharja taga paistis lehmalaut. Alati oli Arvo Tuuna peremeest laitnud selle lehmalauda pärast. „Asetage ta mujale, ta takistab vaadet, — mida te küll mõtlesite, kui teie kogu Tuunajärvi luule ohverdasite lehmadele?“ Isa armastas Arvot nagu kõik teised ning ei saanud kurjaks, vaid ütles: „Kas saate luulest süüa? Lehmad on talul peasjaks.“ „Koristage laut teelt!“ jäi Arvo isemeelselt oma arvamise juure. „Ning küll te näete, kord teete seda ikkagi!“ See laut oli isa uhkuseesemeks. Noore peremehena oli ta selle ehitanud ning tõepoolest ebasobivale paigale. Aga selle üle ei julgenud keegi midagi lausuda peale Arvo. Millest see ometi olenes, et Arvo oli kõigile armas, sarnane tuuletallaja, kellest midagi ei saanud? Ka Toivol esimeseks mõtteks oli olnud: Lähen ja otsin Arvo üles. Kui talle oli selgunud ta õnnetus, ei mõelnud ta esimesel hetkel mitte oma isale või õdedele, vaid oma truuduseta naise vennale. Seesugune oli Arvo. Aga keegi oli ikkagi olemas, keda Arvo Mäkimatka ei pidanud painutama oma tahtmisele: Riikka Tuuna. Kahtlematult sihtis Alma

unenägu sellele, et Arvo enam ei püüa korrata oma endi ettepanekuid Riikkale. Surnutena pidid nad langema ta jalge ette.

Siin ei aidanud enam midagi.

See pidi nii olema.

Teisepool seina hakkas kell lööma. Mitte enam kui üksteistkümmend hoop. Mõtted liikusid kiiremail jalul kui teod. Aga igal juhul oleks Toivo nüüd pidanud olema siin. Äkki, nagu oleks see sündinud kokkurääkimise tagajärjel, sööstis õed korruga püsti. Oma rahutuses ja nõutuses lausuisid nad ärritatult üksikuid tühje ja tähtsusetu sõnu. Nende sosin kõlas sisisesed pimedused, Riikka hääli teravamana, Alma oma mahedamana.

„Nüüd süütan aga kõigele vaatamata tule põlema.“

„Selle jätab sa tegemata, Toivo keelas selle.“

„Miks keelas ta siis selle?“

„Noh, ta ei soovinud seda igal juhtumil.“

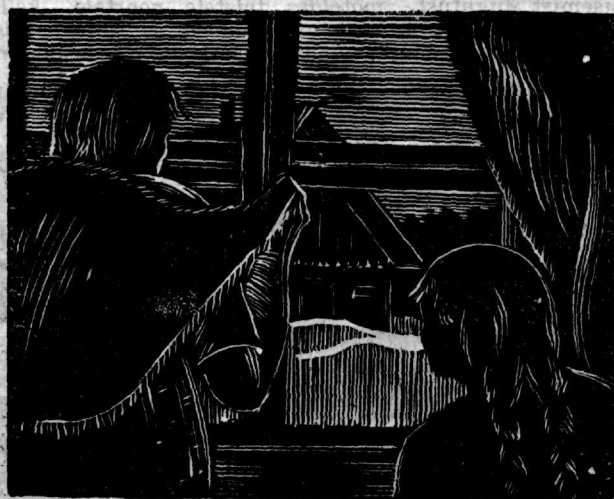
„Läheme Somerile.“

„Aga Toivo palus meid siin oodata.“

„Me kohtame ta teel.“

„Kuid mis siis, kui ta ei tule sama teed?“

„Aga kust peaks ta siis muidu tulema?“

Riikka ja Alma aknal.

„Kust mina tean. Sa teed ju just nõnda, kui oleksin mina süüdi selles, et Sylvi on elanud halba elu ning Toivo teinud hulluks.“

„Kas Toivo ei läinud koju?“

„Kas olen mina tema vaht?“

„Aga sa kuulsid ometi, kuhu ta ütles end minevat.“

„Kas polnud sul samuti kõrvad peas nagu mulgi?“

Riikka oli istunud akna juure. Ta istus pead käele toetades nagu inimene, kes ei taha nihkuda paigast. Korruga tundis ta üht puhant

gut oma näol ja nägi, et Alma pimedas oma räti oli heitnud õlule.

„Mina lähen,“ ütles Alma. „Olen rahutu. Jää sina koju, kui tahad.“

„Ei, ei, Toivoga pole midagi juhtunud. Ta läks Mäkimatkale — oleksid sina pannud tähele, siis oleksid sa seda teadnud, ta ütles seda ju küllalt selgesti. Arvo on tulnud koju. Tal oli Arvo juure mingi asi. See on see tagajärg sellest, et talud on nii üksteise ligi. Isegi öösel ei peeta rahu, vaid joostakse naabertallu.“

„Läheme ka pisut välja.“

„Kas sul ehk on igatsus minna Somerile?“

„Kuidas võid sa olla nii karm?“

„Kas tead, mis, üht tahan sulle öelda: Anna Lennart vabaks. Sa näed ju juba nüüd, mida pidada Mäkimatkatest.“

Alma vaikis silmapilgu. Ta vaibus sängiservale, ja Riikka kuulis teda raskesti hingavat.

„Lennart on küll tüse poiss ja saab kindlasti ka rikkaks. Aga mis ütled sa siis, kui teda ühel ilusal päeval leiad mingi plikaga põvil?“

Alma tõusis sõnalausumata püsti ja lahkus kikivarvul toast. Ta sammud nagisesid eeskajas, ukсед pöördusid tasa hingedel, seepeale nägi Riikka, kuidas ta möödus aknaist. Kohe tõusis ta püsti ja järgis öele — mitte seepärast, et ta oleks tahtnud vaigistada oma Almat, vaid et ta ise soovis saada teada, mida kavatses Toivo.

Et ainult isa ei ärkaks, Riikka saapad nagisesid ja võti kriuksus võtmeaugus. Uksi ei tohtinud jätta lukutamata. Jumal teab, mis pähe võis tulla nendele meestele, kes aelid tüdrukute kambrites. Varem suleti harva ööseks uksi.

(Järgneb).

„Pioneer.“

NMKÜ pioneeride pere polegi nii väike- kui arvatakse, vaid kaunis arvukas. Nähes pühapäeviti ise-teadlikkude ja tahtejõuliste nägudega poisse ja tüdrukuid, kes oma suureks ülesandeks seadnud olla kasulik inimkonnale ja kodumaale, ei saa tagasi hoida sisemist liigutust, mõeldes teistele noortele, kellel maha surutud kõik kõrgemad tunded, ja selle asemel, et olla kasulik inimkonnale, oma kodumaa heaks mi-

noorseppade liikumine; veel pole kõik poisid ja tüdrukud liikmed. Veel vaatab suurem hulk vanemaid kogu sellele liikumisele kui tühisele jantimisele ega luba oma lastel sellest võtta osa, sest neil pole teada, mis sugust vaimuharivat mõju avaldavad lastele pioneeride, noorseppade ja skoutide sihid ja aated ning ülesanded.

Kodanikud, tulge vaadake NMKÜ, noorseppade

Pioneerid. Kõrval pildil, Tallinna N.M.K.Ü. juht mr. Gott.

dagi teha, lasevad elu nii väärilt hävineda. Kuid, asudes tööle täie energiaga, loodame paremaid kodanikke kasvatada võivat. Nende peale rajame tuleviku lootuse, sest need suured aated ja sihid, mis noored pioneerid võtnud omaks, kasvavad üles nendega ja töötavad meile parema inimsoo. Kui oma ajal skoutide liikumine meil hoogu võttis, siis leidis see meie noorte poolt vaimustatud vastukõla ja toetust, kuid nüüd ei ole seda näha. Millest see tuleb?

NMKÜ Tallinnas on veel lapsekingades, nii ka

ja skoutide tööd, väikese jalavaeva eest saate suurt meelelahutust ühingus, saate siis ka teada, mis tähendab NMKÜ ja pioneerid. Tahame loota, et sel hooajal suureneb klubide ja liikmete arv.

Vanemad, tundke ka kaasa, aidake kasvatada paremaid kodanikke, saage nende ja meie sõpradeks, siis on meie rõõm täieline.

Elada ilusale Eestile,

Kasvada kaunile kodule!

E. Bruhlin.

Möödunud nädal.

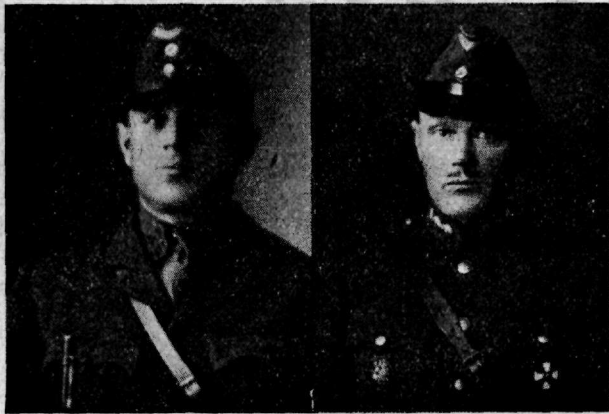
Suurema ja teatava poliitilise tähtsusega sündmuseks Eestis eneses oli läinud nädalal Saksa vabariigi rahvaesinduse — riigipäeva — esimehe Paul Loebe külaskäik Eesti rahvaesindusele ja esimehele. Paul Loebe veetis Eestis kolm päeva, tutvunes meie riigijuhtidega ja poliitiliste tegelastega, kuna ta reis Balti riikidesse (P. Loebe peatus siiasõidul ka Riias) oli peaaesjalikult mõeldud just Eestit tundma õppimiseks ja siin, koha peal, õigete muljete ammutamiseks. — Esmaspäeva hommikul, kõrge külalise saabudes oli vaksalis, mis kaunistatud Saksa ja Eesti vabariikide lippudega, teda vastu võtmas ja tervitamas meie rahvaesinduse juhatus esimehe K. Einbundiga eesotsas, valitsuse esindaja, Saksa saadik j. t. Pärast visiite riigivanemale, välisministrile ja Saksa saadikule esines külaline riigikogu saalis loenguga, mille alul sai ta soojade tervituste ja austusavalduste osaliseks. Oma kõne pühendas P. Loebe Euroopa solidariteedi vajaduse rõhutamisele, propageerides Euroopa rahvaste leppimist ja praktilist ühistunnet. Ka nimetas ta Eestit suureks eeskujuks teistele riikidele ta vähemusrahvuste omavalitsuse pärast. P. Loebe lõpetas kõne väljendusega, et ta loodab kooskõlalist vahekorda ka Eesti ja Saksa vahele, sest mõlemad rahvad on tulevikurahvad. — Veel südamlikumaid sõnu ütles Saksa

Saksa riigipäeva president P. Loebe.

Vasakul Läti sõjaväelaste suusameeskond — Kikuts, Bullinsch ja Motmillers ühes Eesti kaitseväge kehalise kasvatusse inspektori k. t. leitn. Luksiga. Paremalt — Läti üliõpilaste suusameeskond Tartu ülikooli ees. Ristiga on märgitud meeskonna vanem Rob. Plume.

Saaremaa maleva sõjaväe- Pärnumaa maleva esi-
püksi eriklassi meisterlas- mene 2. kl. küll pealik
kur Albert Tammer. Konst. Eigelmann.

rahvaesinduse juht õhtusel koosviibimisel riigikogu einelauas. Ta ütles end tundvat sügavat lugupidamist Eesti rahva ja ta juhtide vastu, kes kõikidest uutest riikidest kõige varem täiesti stabiliseerunud. Kõne lõpul hüüdis ta Eesti keeles: „Elagu Eesti!“ — Üldse möödus Kesk-Euroopa suurima vabariigi rahvaesinduse juhi külaskäik kõige paremas ja südamlikumal meeleolus ja ta lahkus Eestist Eesti kiindunud sõbrana, nagu ta ise kinnitas. Enne ärasõitu (kesknädal) külastas P. Loebe ka Tallinna ajaloolist raekoda ja tegi ringsõidu maal — tutvumiseks meie põllumajanduse saavutistega.

Ilusa üllatuse ja külaskäigu tegid Eestile ka Läti suusa sportlased. Nad algasid eelläinud nädala keskel Riist suusateekonda Eestisse, liikudes ainult suuskadel ja nimelt kahes salgas: üks salk, mis koosnes kolmest sõjaväelasest-suusa sportlasest, tuli Tallinna, teine — milles oli neli Riia üliõpilast — rühkis Tartu, tuues kaasa uue-aasta tervitusi meie kaitsevägele ja ülikoolile. Mõlemad salgad algasid matka Riist eelläinud nädala neljapäeva hommikul ja jõudsid kohale esmaspäeval: esimene salk Tallinna kell 12, kattes nelja päevaga üle 400 kilomeetri, üliõpilased-suusamehed jõudsid oma 280-kilomeetrilise tee katta samuti nelja päevaga. Tee läinud mõlemal salgal hästi, kuigi lumepuudus Lõuna-Eestis teinud takistusi.

Välismaa sündmustest tõmbasid enesele suuremat ja põnevamat tähelepanu suured muutused Lõuna-Slaavia valitsemises ja põhiseaduses. Juba kauemat aega kestis seal lõhe katoliku usku ja teata-

val määral ka enam euroopalikkude kroaatide ja riigis valitsevat seisukohta hoidvate, aga „balkanlikkude“ Serbia erakondade vahel, mis suvel koguni arenes rahvaesinduses „skupschtinas“ veriste sündmusteni, kus üks äge ja riigiühtlust nõudev serblane laskis maha kolm kroaatide esindajat. Juba varem olid kroaadid nõudnud L.-Slaavia muutmist föderatiivseks riigiks, mis koosneks kolmest oma erivalitsusega osast — Serbiast, Kroaatiast ja Sloveeniast — millele jääks ainult ühine kuningas, raha ja teataval määral ka välispoliitika. Pärast skupschtina veresauna lahkusid kroaatide

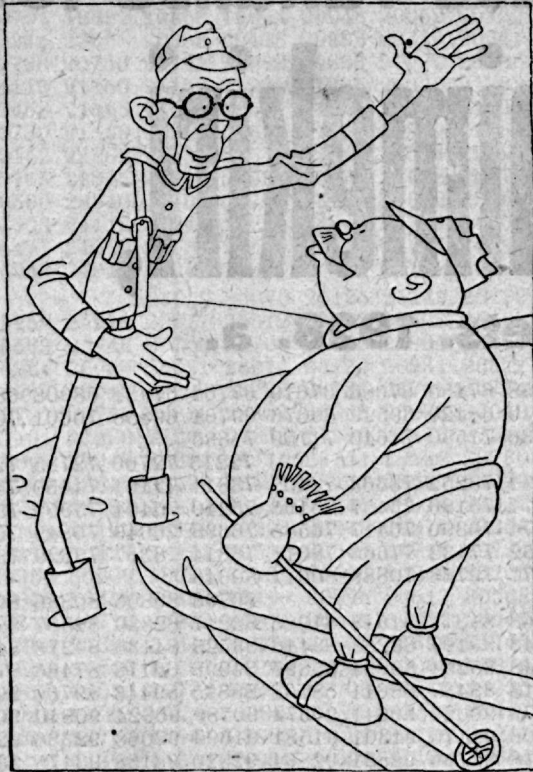
Kuningas Aleksander.

esindajad kõik Belgradist ja tulid oma pealinnas Agramis „Kroaatia parlamendiks“ kokku. Nii jäi skupschtina poolikuks rahvaesinduseks. Aga niigi ei sobinud selles erakonnad, üks valitsus langes teise järele. Nüüd avaldas kuningas Aleksander dekreedid, millega tühistas põhiseaduse, saates laiali skupschtina ja kõik erakonnad, võttis enesele diktaatorliku seadusandliku ja ka täidesaatva võimu ning nimetas uue valitsuse, kes on vastutav ainult tema, kuninga, ees. Sellelt omavõetud seisukohalt andis ta välja rea kitsendavaid määrusi ajakirjandusele jne. — Esi- algseil teateil olevat rahvas kuninga sammu poolt, kuna välismaail sealseid sündmusi jälgitakse õige pi- neva tähelepanuga.

Muudest sündmustest võiks nimetada veel endise Vene vägede ülemjuhataja ja Vene monarhistide troonikandidaadi suurvürst Nikolai Nikolajevitschi surma Lõuna-Prantsusmaal.

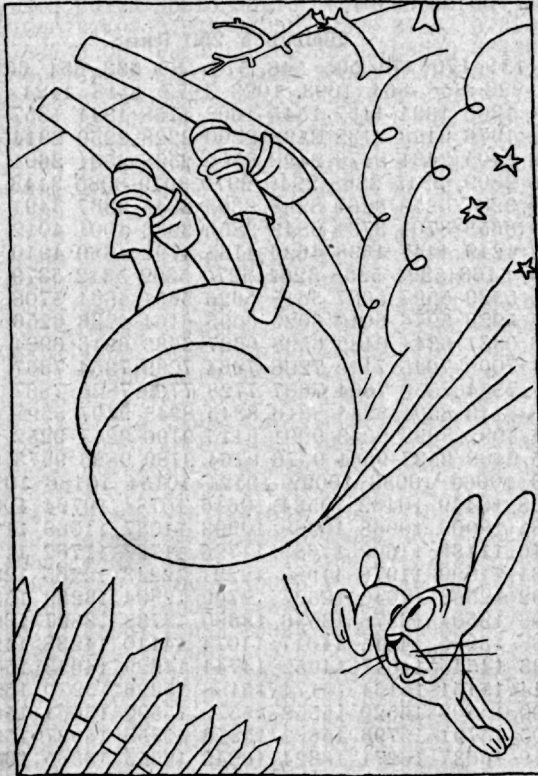
Taaritõrs ja Kaerakõrs suusatamas.

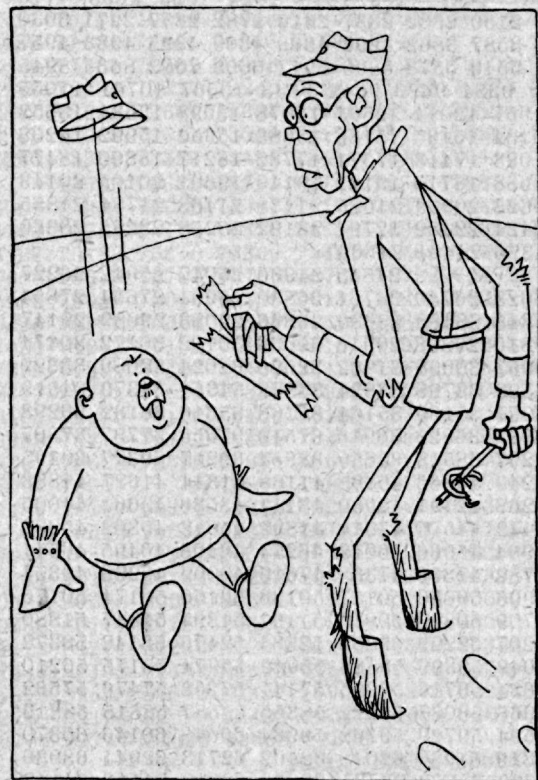
1) „Tere, sõber! Sa teed suusasporti! . . .
Luba ma proovin kah!”

2) — — — — —

3) — — — — —

4) „Siin on su suusad . . . Suur aitäh! . . .
Mulle meeldib see sport väga!”

Kaitseliidu keskjuhatusse rahalise loterii

wõitude nimekiri,

mis loositi 31. dets. 1928. a.

Wõit 1.000.000 fenti pilet 30659.

Wõit 250.000 fenti pilet 165.

Wõit 100.000 fenti pilet 26817.

Wõidud a 50.000 fenti piletid 8188 ja 20711.

Wõidud a 25.000 fenti piletid 26526, 73597 ja 75284.

Wõidud a 10.000 fenti:

8501 8299 20761 24292 41071 45531 46186 53525
65012 72662.

Wõidud a 5000 fenti:

2289 4656 9277 20098 21825 26404 26545 29654
35259 40675 41893 64117 68605 80477 87356.

Wõidud a 1000 fenti:

2164 6836 7665 10047 10771 11438 12270 15018
16773 18615 20073 24293 25703 31472 36069 36119 37789
37876 42327 45486 46944 50224 50255 51003 53483 53658
54061 62072 62292 63752 67242 69245 72223 73672 74948
78864 81676 84768 85545 87506 88658 89256 90841 94123
94520 98968 99034 99068 99480 99885.

Wõidud a 500 fenti:

609 799 907 1151 1262 1349 1624 1620 1693 1710
1859 1982 2087 2150 2332 2337 2619 2782 2887 2971 3030
3422 3423 3486 3587 3862 4292 4308 4309 4395 4933 4957
5019 5051 5475 5519 5573 5899 5917 6609 7002 8635 8945
8966 9254 9350 9384 9620 9642 9643 10667 10761 11055
11370 11955 11957 12014 12504 13078 13098 13534 13552
15010 15096 15134 15135 15186 15683 15950 15992 16208
16476 16794 17023 17443 17574 17732 18217 18390 18477
18642 18663 18688 18715 19121 19149 19601 20105 20143
20360 20398 20623 20959 21085 21438 21468 21784 21885
21927 22319 22424 22482 22797 23192 23258 23285 23360
24230 24267 24326 24401 24566

24845 24936 25047 25942 26227

26246 26364 26623 26740 26761 26890 26904 27654 27854
28049 28264 28348 28488 28630 28896 29083 29089 29147
29258 29608 29810 29868 29916 30036 30102 30272 30474
30481 30845 30957 30998 31962 32520 32624 32689 33329
33466 33559 33599 33798 33834 33878 34311 34379 34519
34825 34894 34997 35160 35164 35166 35310 36132 36293
36373 36504 36628 36828 36916 37510 37655 37737 37807
37974 38079 38297 38513 38859 38954 39257 39377 39495
40038 40150 40249 40866 40868 41168 41344 41627 41883
42166 42204 42268 42491 42930 43111 43536 43661 44005
44397 44405 44442 44575 44614 44892 45012 45302 45332
45468 45855 45964 45966 46072 46274 46403 46495 46541
46643 46755 46782 47366 47368 47619 48009 48228 49354
49684 49748 49906 50080 50117 50136 50150 50174 50176
50352 50485 50709 50893 50913 51191 51394 51847 51880
52118 52121 52207 52229 52252 52384 52479 53142 53372
54696 54783 55049 55399 55838 55942 55974 56175 56210
56394 56450 56634 56716 57085 57147 57252 57476 57562
57699 57732 57968 58087 58222 58355 58587 58815 58819
59409 59467 59594 59729 59762 59934 60048 60146 60370
60885 61292 61319 61930 62048 62402 62713 62941 63030
63209 63384 63399 63622 63735 63833 63912 64110 64112
64192 64257 64365 64695 64834 65024 65171 65514 65601
65665 65702 65951 66063 66658 66837 66960 67034 67198

67358 67485 67502 67619 67704 67924 68008 68051 68207
68419 68420 69529 69676 69701 69858 70601 70686 71362
71536 71580 71640 71709 71885

72215 72760 72785 72921 72983
73091 73252 73363 73402 73811 74191 74450 74629 74704
74971 75126 75157 75195 75240 75404 75854 75998 76161
76374 76390 76417 76585 76638 76649 76849 76872 77039
77152 77432 77666 78018 78314 78387 78629 78922 79121
79477 79763 79885 80611 80646

80793 80805 80886 80909 81007
81268 81371 81618 81985 82217 82339 82587 82711 82898
83043 83107 83265 83446 83525 84138 84273 84522 84874
85048 85294 85624 85895 85998 86178 87465 87576 87599
88113 88437 88611 88708 88835 89443 89700 89950 90168
90179 90629 90641 90674 90789 90824 90840 90843 90873
91006 91175 91301 91581 91699 92063 92336 92340 92348
92518 92736 92821 92864 92920 93138 93475 93859 93932
94030 94036 94082 94166 94236 94273 94426 94431 94398
95511 95657 95807 96035 96197 96198 96221 96402 96411
96462 97121 97289 97744 97788 98211 98408 98657 98910
98847, 99196 99907.

Wõidud a 250 fenti:

131 170 178 505 548 573 580 633 651 661 783 785
817 822 856 864 1003 1023 1077 1118 1124 1161 1233
1331 1335 1391 1467 1545 1602 1758 1841 1857 1893 1924
1934 1976 2123 2132 2138 2200 2228 2259 2314 2318 2350
2356 2405 2431 2478 2498 2500 2528 2591 2601 2606 2698
2786 2809, 2815 2868 2940 2976 3019 3085 3143 3145 3156
3189 3235 3259 3267 3288 3305 3345 3367 3491 3564 3601
3619 3653 3701 3731 3842 3855 3936 4001 4012 4148 4199
4242 4249 4447 4598 4626 4785 4792 4880 4910 5084 5092
5135, 5163 5221 5258 5261 5270 5302 5312 5379 5401 5429
5438 5539 5597 5607 5618 5626 5651 5664 5708 5840 5847
5855 5926 5976 6010 6029 6095 6164 6236 6256 6270 6305
6306 6331 6344 6430 6596 6627 6635 6816 6924 6925 6958
6961 7009 7045 7119 7228 7264 7299 7354 7367 7385 7441
7537 7554 7559 7604 7687 7728 7769 7826 7867 7982 8071
8128 8143 8201 8241 8316 8345 8348 8407 8597 8636 8895
8961 8992 8999 9043 9091 9115 9190 9217 9282 9309 9329
9465 9468 9537 9561 9576 9764 9789 9825 9873 9889 9895
9993 10060 10083 10092 10121 10154 10186 10187 10260
10408 10449 10462 10534 10616 10784 10794 10802 10862
10881 10909 10968 10988 10993 11037 11068 11126 11176
11346 11439 11602 11683 11726 11737 11762 11798 11827
11861 11899 11978 11987 12221 12243 12265 12327 12396
12492 12558 12640 12697 12769 12834 13269 13349 13366
13396 13504 13578 13656 13680 13738 13897 13904 13915
13958 13985 14011 14017 14074 14110 14238 14241 14410
14493 14545 14647 14652 14744 14829 14953 15067 15101
15114 15151 15154 15174 15188 15226 15270 15294 15379
15500 15503 15520 15552 15578 15590 15664 15677 15704
15705 15791 15796 15801 15813 15855 15927 15980 15983
16019 16037 16271 16324 16342 16355 16365 16375 16393
16591 16595 16619 16655 16716 16729 16791 16797 17046
17087 17158 17320 17511 17639 17692 17751 17771 17871
17882 17903 18024 18115 18164 18183 18226 18258 18274

18805	18399	18512	18582	18548	18591	18643	18658	18673	53729	53851	54097	54100	54168	54259	54292	54312	54338
18712	18720	18757	18781	18783	18817	18829	18843	18924	54352	54483	54502	54558	54615	54706	54737	54738	54845
19031	19156	19239	19324	19454	19573	19592	19606	19636	54877	54886	54988	54990	55023	55038	55051	55060	55068
19689	19758	19791	19837	19956	19964	20048	20052	20190	55074	55075	55100	55152	55206	55216	55219	55240	55291
20295	20339	20344	20358	20388	20428	20598	20618	20641	55294	55304	55409	55459	55483	55543	55559	55584	55596
20668	20695	20703	20756	20791	20793	20823	20877	20886	55607	55637	55943	56018	56034	56037	56051	56100	56359
20930	21096	21113	21150	21156	21261	21295	21326	21332	56417	56505	56677	56681	56693	56808	56820	56842	56943
21344	21408	21458	21465	21541	21547	21578	21597	21628	56956	57072	57089	57139	57167	57318	57320	57354	57394
21664	21708	21730	21866	21897	21898	21920	21969	21986	57410	57418	57472	57610	57615	57632	57689	57734	
22000	22100	22152	22285	22580	22544	22547	22554	22604	57859	57905	58004	58096	58152	58201	58253	58323	58337
22657	22677	22715	22845	22927	22955	23024	23028	23275	58384	58437	58442	58445	58481	58557	58563	58577	58579
23445	23462	23560	23640	23700	23764	23790	23862	23868	58658	58682	58707	58714	58768	58842	58848	58877	58883
23930	23998	24003	24112	24241	24257	24348	24394	24408	59040	59055	59083	59194	59239	59311	59364	59371	59457
24438	24451	24471	24570	24582	24595	24614	24747	24798	59465	59592	59618	59724	59788	59807	59848	59864	59888
24837	24910	24943	24949	25050	25070	25125	25149	25182	59919	59951	59966	60022	60064	60112	60180	60266	60273
									60383	60432	60475	60489	60506	60630	60657	60691	60727
25220	25231	25259	25272	25277	25312	25380	25402	25463	60758	60808	60876	60920	61025	61085	61278	61324	61329
25511	25532	25539	25646	25700	25706	25765	25805	25918	61396	61418	61517	61581	61616	61620	61622	61708	61877
25940	25956	25966	26007	26031	26214	26220	26231	26311	61899	61910	61922	61926	61944	61977	62080	62081	62170
26342	26448	26507	26549	26699	26732	26738	26768	26774	62181	62188	62208	62327	62349	62401	62485	62574	62651
26783	26788	26791	26797	26866	26857	26968	26993	27010	62676	62688	62714	62824	62828	62840	62874	62928	63001
27038	27052	27101	27220	27260	27358	27389	27446	27529	63178	63259	63263	63282	63306	63312	63437	63450	63514
27588	27771	27866	27948	28084	28116	28164	28226	28230	63589	63654	63667	63704	63734	63740	63746	63747	63784
28288	28298	28309	28342	28429	28441	28457	28567	28572	63813	63881	64046	64165	64294	64314	64332	64358	64361
28692	28705	28741	28787	28874	28886	28944	28978	29017	64448	64475	64495	64527	64534	64575	64607	64620	64695
29041	29053	29101	29122	29148	29205	29249	29278	29356	64717	64770	64802	64807	64815	64834	64902	64943	64974
29387	29402	29416	29427	29451	29530	29663	29711	29724	64980	64991	65077	65114	65179	65206	65263	65270	65409
29742	29757	29954	30009	30021	30082	30095	30200	30203	65417	65424	65452	65485	65542	65569	65684	65687	65728
30207	30233	30353	30458	30463	30469	30506	30517	30562	65749	65772	65807	65816	65844	65886	65924	65928	66152
30589	30629	30710	30716	30856	30875	30919	30921	30968	66165	66247	66329	66519	66523	66617	66625	66726	66744
31134	31187	31288	31398	31440	31476	31645	31690	31767	66775	66897	67032	67051	67072	67142	67328	67524	67669
31821	31844	31854	31860	31887	31969	32044	32065	32374	67711	67714	67719	67737	67840	67866	67876	67929	67953
32456	32573	32622	32633	32754	32757	32793	32819	32935	67982	68021	68028	68042	68062	68101	68215	68247	68267
32950	33019	33021	33342	33356	33369	33380	333415	33447	68270	68288	68430	68451	68505	68523	68639	68646	68676
33487	33512	33658	33753	33861	33936	34062	34180	34242	68706	68728	68732	68753	68770	68844	68846	68944	68950
34248	34260	34299	34300	34339	34359	34399	34442	34634	69051	69062	69070	69079	69122	69124	69151	69200	69216
34653	34664	34688	34758	34806	34812	35113	35185	35202	69296	69341	69362	69375	69392	69432	69464	69479	69492
35210	35295	35373		35407	35448	35494	35539	35549	69501	69527	69529	69565	69578	69624	69646	69667	69682
35689	35774	35781	35819	35870	36023	36053	36064	36121	69799	69894	69901	69922	69926	70150	70169	70313	70333
36133	36189	36204	36274	36315	36516	36552	36665	36715	70433	70559	70619	70640	70653	70679	70680	70685	70731
36913	37009	37066	37107	37279	37280	37300	37367	37390	70737	70741	70814	70843	70896	70914	70986	71031	71078
37432	37452	37847	38037	38159	38166	38181	38390	38433	71083	71114	71146	71246	71391	71441			71596
38514	38562	38604	38611	38654	38665	38668	38788	38792	71600	71761	71762	71923	71959	71980	72003	72051	72068
38829	38912	38924	38934	38998	39015	39056	39075	39114	72186	72204	72217	72240	72243	72253	72276	72291	72312
39236	39287	39327	39335	39340	39493	39549	39625	39681	72351	72635	72647	72667	72730	72754	72808	72846	72896
39683	39691	39812	39831	39922	39923	39943	39965	39984	72955	73017	73044	73063	73101	73180	73207	73209	73266
40024	40085	40091	40192	40208	40284	40350	40352	40407	73290	73320	73329	73401	73409	73423	73440	73496	73553
40411	40438	40491	40499	40507	40524	40614	40760	40801		73563	73633	73711	73761	73837	73840	73842	73856
40892	40926	40930	40951	40976	40990	41030	41079	41192	73900	73954	74036	74097	74108	74278	74495	74618	74711
41381	41423	41619	41628	41634	41706	41719	41755	41773	74733	74757	74778	74876	74899	74997	75030	75056	75088
41796	41889	41906	41914	41932	42023	42027	42060	42071	75127	75183	75310	75399	75407	75466	75469	75536	75566
42283	42455	42556	42671	42767	42879	42890	43046	43051	75658	75670	75707	75708	75728	75732	75772	75861	75884
43101	43185	43305	43308	43323	43373	43394	43461	43509	75993	76035	76045	76136	76190	76227	76284	76303	76345
43520	43548	43616	43633	43641	43695	43791	43833	43891	76425	76612	76634	76676	76699	76855	76968	77003	77027
43957	43970	44007	44053	44055	44058	44062	44139	44171	77036	77073	77134	77145	77155	77237	77263	77281	77377
44213	44278	44347	44360	44494	44501	44565	44613	44741	77390	77391	77427	77437	77473	77507	77649	77715	77772
44798	44862	44946	44956	45046	45148	45363	45385	45387	77777	77795	77826	77836	77852	77902	77942	77977	78097
45461	45494	45511	45524	45568	45578	45590	45627	45643	78104	78106	78130	78136	78183	78295	78352	78365	78390
45747	45795	45994	46007	46090	46133	46266	46429	46460	78396	78411	78422	78435	78442	78475	78538	78589	78596
46529	46646	46655	46704	46710	46732	46930	46940	46950	78607	78628	78638	78660	78673	78685	78790	78795	78897
47038	47107	47182	47187	47191	47258	47264	47271	47292	78907	78911		78966	78967	78991	79006	79009	79075
47320	47369	47421	47485	47517	47554	47595	47656	47679	79186	79197	79271	79285	79290	79292	79304	79407	79499
47684	47900	47952	47965	47990	48008	48023	48173	48183	79505	79525	79653	79655	79713	79734	79767	79859	79863
48253	48277	48353	48374	48478	48540	48689	48722	48837	79887	79896	79992	80016	80061	80083	80089	80111	80128
48843	48875	48922	49005	49007	49026	49076	49081	49126	80144	80167	80196	80222	80285	80389	80391	80427	80500
49157	49439	49466	49517	49545	49690	49692	49706	49717	80533	80596	80628	80651	80686	80693	80697	80721	80723
49758	49773	49777	49951	49983	49992	50029	50059	50154	80733	80771	80783	80828	80904	81071	81084	81086	81120
50193	50230	50251	50252</														

83798 83862 83879 83884 83939 83948 83970 83975 84040
 84049 84168 84171 84189 84241 84261 84338 84418 84499
 84506 84602 84664 84672 84690 84721 84776 84886 85073
 85124 85162 85266 85278 85279 85349 85404 85441 85477
 85519 85544 85569 85901 86016 86074 86116 86126 86170
 86397 86406 86424 86459 86462 86518 86585 86619 86642
 86650 86668 86698 86719 86727 86755 86778 86975 86982
 86985 87002 87044 87125 87189 87148 87214 87223 87298
 87303 87417 87490 87496 87524 87650 87866 87997 88008
 88018 88151 88168 88187 88191 88318 88333 88350 88475
 88505 88655 88675 88693 88709 88734 88771 88817
 88858 88859 88884 88928 88937 89089 89108 89152
 89156 89170 89172 89193 89230 89234 89314 89535 89850
 89911 89927 90033 90118 90293 90321 90347 90366 90393
 90469 90475 90532 90537 90596 90605 90611 90694 90814
 90819 90853 90858 90878 90943 90950 91011 91052 91062
 91101 91102 91246 91300 91374 91393 91539 91577 91578
 91661 91708 91755 91757 91810 91881 91905 91924 92171
 92197 92200 92220 92270 92288 92353 92380 92400 92445
 92511 92513 92590 92611 92667 92678 92714 92828 92847
 92884 92885 92886 92955 92959 92963 93040 93083 93164
 93333 93384 93365 93378 93408 93454 93487 93532 93633
 93640 93706 93752 93762 93810 93844 93876 93935 94007
 94093 94113 94221 94258 94275 94394 94507 94530
 94533 94599 94717 94771 94784 94796 94850 94869 94895
 94925 95048 95116 95173 95215 95223 95239 95267 95306
 95406 95412 95460 95461 95497 95510 95524 95636 95640
 95680 95753 95755 95756 95849 95889 96086 96096 96150
 96173 96178 96208 96398 96412 96421 96446 96448 96476
 96504 96523 96566 96586 96602 96707 96709 96711 96725
 96746 96770 96814 96854 96891 96916 96997 97005 97081
 97161 97205 97225 97228 97402 97503 97515 97547 97601
 97604 97621 97759 97766 97833 97870 98005 98013 98073
 98176 98256 98323 98418 98419 98456 98612 98697 98718
 98742 98751 98795 98825 98909 98974 99074 99151 99242
 99275 99362 99373 99402 99538 99588 99621 99627 99739
 99752 99759 99763 99782 99817 99846.

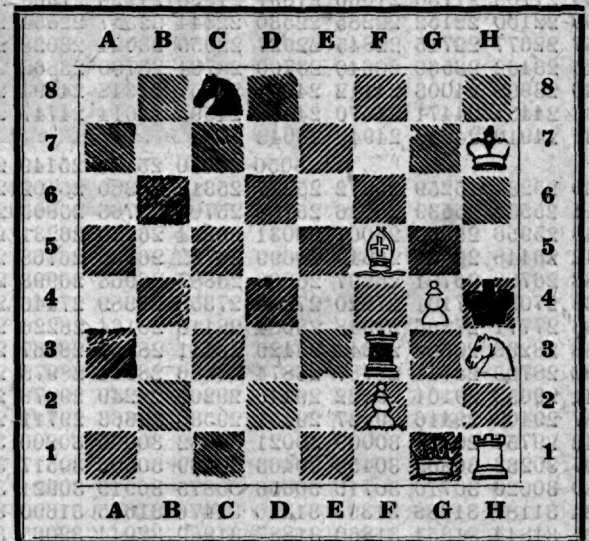
Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 65.

Kokku seadnud L. Blumenoff (Rakveres).

Mustad.

Valged.

Valged: Kh7, Lg1, Vh1, Of5, Rh3, Ef2, ja g4.
 Mustad: Kh4, Vf3, Rc8.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.
 Lahendusi palutakse saata: Tallinn, Narva mnt. 26
 krt. 6. A. Burmeistritele.

K. Karu ülesande nr. 62 lahendus.

- Og1-a7, Va4:a7.
- Vb8-b4 annab matt.
- (Og1-a7), Vc2:c1.
- Od1:b3 annab matt.
- (Og1-a7), a3-a2 ehk Rg4 ükskõik kuhu,
- Rd3-b2 resp. -e5 annab matt.
- (Og1-a7), b3-b2 ehk Vc2-c3,
- Vc1:c2 resp.: c3 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: Felix Rosenberg, B. Kärner, V. Mikenas ja Evald Karp (Tallinnast), Martin Villemson (Pärnust), E. Lagsdin (Riiast).

Räitide väljamõistamine algas 14. jaanuaril 1920. a. kaitsejõudu peastaabis, Raarli tän. 8, Tallinn, ja kestas 2 kuud, i. o. kuni 14. märtsini 1929. a. Võidud, mis kahe kuu jooksul välja pole võetud, jäävad kaitsejõudu keskkorralde kasuks. Võitudest arvatakse maha seaduslikud protsendid.

*

Kõige parem ja otstarbekohasem viis võitjal oma võitu realiseerida on — kohe võidu kättesaamisel tellida „Kaitse Kodu!“

Kui tahate saada aastas 6 krooni eest 2000 lehekülge huvitavaid romaane, paeluvaid jufustusi, huvitavaid lugemisi, vesteid, pilte kõigist maailma sündmustest, siis

uuendage „Kaitse Kodu!“ tellimine

tulevaks aastaks, mil „K. K!“ ilmub täiesti uuendatud ja huvitavamaks muudetud nädalajakirjana. „Kaitse Kodu!“ on kõige loetavam ajakiri, seejuures kõige odavam ajakiri Eestis.